

Leesvaardigheid en leesattitude:

een onderzoek bij 520 kinderen van 6 tot 12 jaar
als basis voor nieuwe leestests: LVT1-6 en LAT 2-6

Hilde Niessen
Ronny Boey

36ste VVL Congres
20 maart 2015

Inleiding

- lezen is een heel belangrijk communicatiemiddel
- onvoldoende leesvaardigheid (bv. bij dyslexie of bij analfabetisme)
  - heeft verregaande invloed op de persoonlijke ontwikkeling
  - en groot impact op de levenskwaliteit (ref. WHO)

- Waarom de leesvaardigheid onderzoeken met met de Leesvaardigheidstests (LVT)?
  - bestaande tests meten elk een *afzonderlijk aspect* van het lezen
  - normeringen zijn meestal verouderd of gelden voor Nederland
  - gemis aan vereiste eigenschappen voor tests o.m. test/hertest- en beoordelaarsbetrouwbaarheid, validiteit, specificiteit, sensitiviteit
  - om de leesvaardigheid te kennen van kinderen tussen 6 en 12 jaar en kinderen met en zonder dyslexie te vergelijken

Vooronderzoek

- Pilootstudie om de leesvaardigheid en de leesattitude te onderzoeken bij kinderen van het vierde leerjaar (2011-12)
  - leesvaardigheid geoperationaliseerd als *leessnelheid* en *accuraatheid* (nauwkeurigheid, juistheid)
  - opstellen van 4 leestests en controle van interne consistentie, testbetrouwbaarheid en validiteit
  - opstellen van vragenlijst om leesattitude te peilen

- Resultaten suggereren de haalbaarheid om valide leesvaardigheidstests te construeren volgens het principe uit de voorstudie
- De testbatterij ‘Leesvaardigheidstests LVT’ is ontworpen met 4 leestests:
  - lezen van betekenisloze woorden
  - lezen van grafemen
  - lezen van betekenisvolle woorden
  - lezen van tekst
- Per leerjaar 4 leestests met aangepast leesmateriaal en specifiek ontwerp voor het eerste leerjaar

Onderzoek van leesvaardigheid

- Onderzoek van 520 kinderen met de LVT

Variabele		Aantal
school	A	262
	B	258
geslacht	jongens	257
	meisjes	263
moedertaal	nederlands	445
	anderstalig	75

Leerjaar	Aantal
1ste	98
2de	82
3de	92
4de	80
5de	88
6de	80

- Inclusie en exclusie (stotteren, onvoldoende beheersing Nederlands)

2de - 6de leerjaar

periode 1

periode 2

LVT_P1

LVT_HT1

LVT_P2

LVT_HT2

19 dagen

18 dagen

oktober

februari

1ste leerjaar

periode 1

periode 2

LVT_P1

LVT_HT1

LVT_P2

LVT_HT2

20 dagen

14 dagen

februari

mei

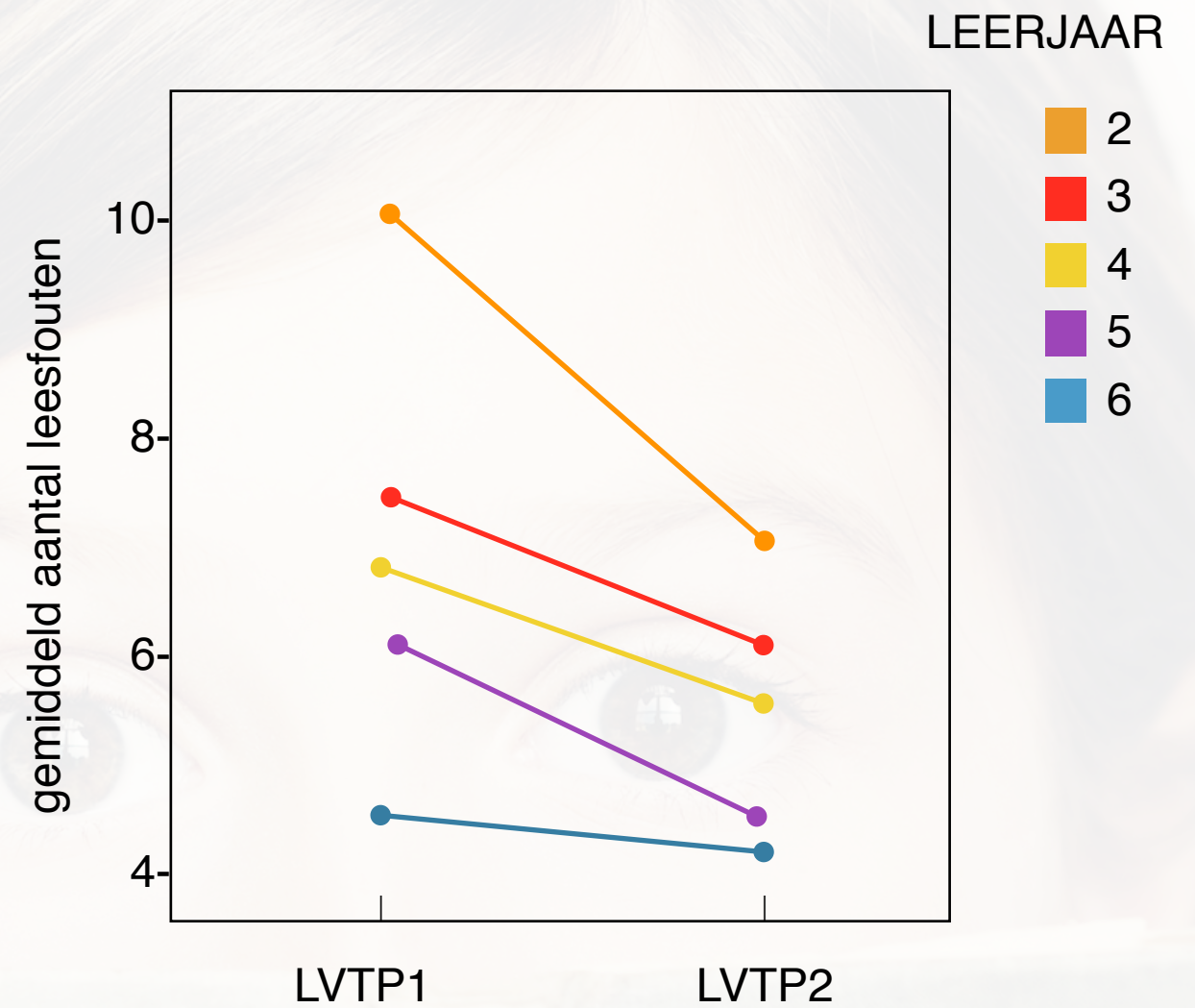
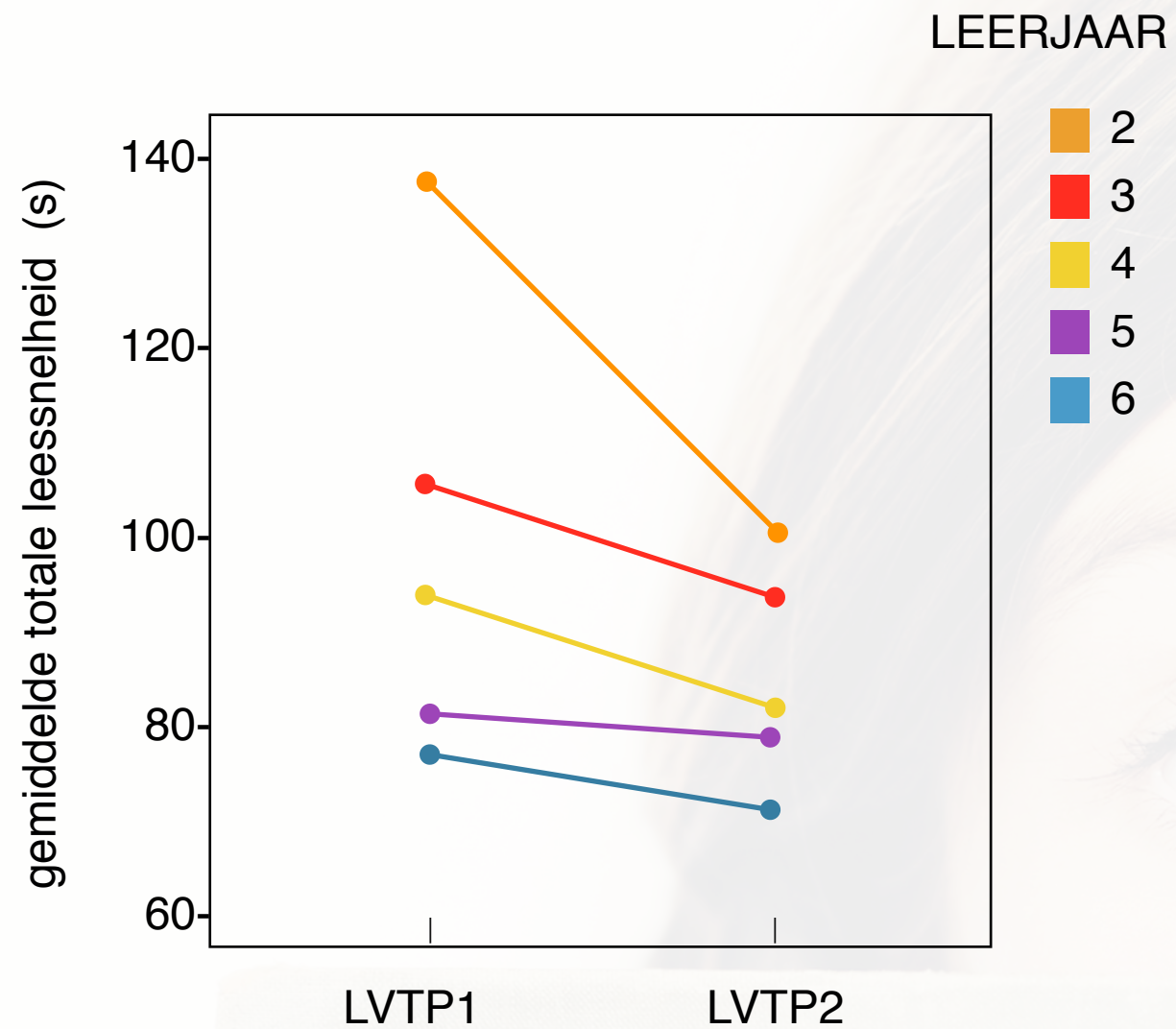
- $\pm$ 4000 gefilmde en digitaal opgeslagen testafnames
- analyse van testeigenschappen:
  - interne samenhang en dimensionaliteit
  - test/hertest-betrouwbaarheid
  - inter- en intrabeoordelaarsbetrouwbaarheid
  - validiteit (inhoudsvaliditeit, criteriumvaliditeit, sensitiviteit en specificiteit om dyslexie accuraat te detecteren)
  - invloed van leerjaar, school, geslacht, moedertaal en interactie-effecten

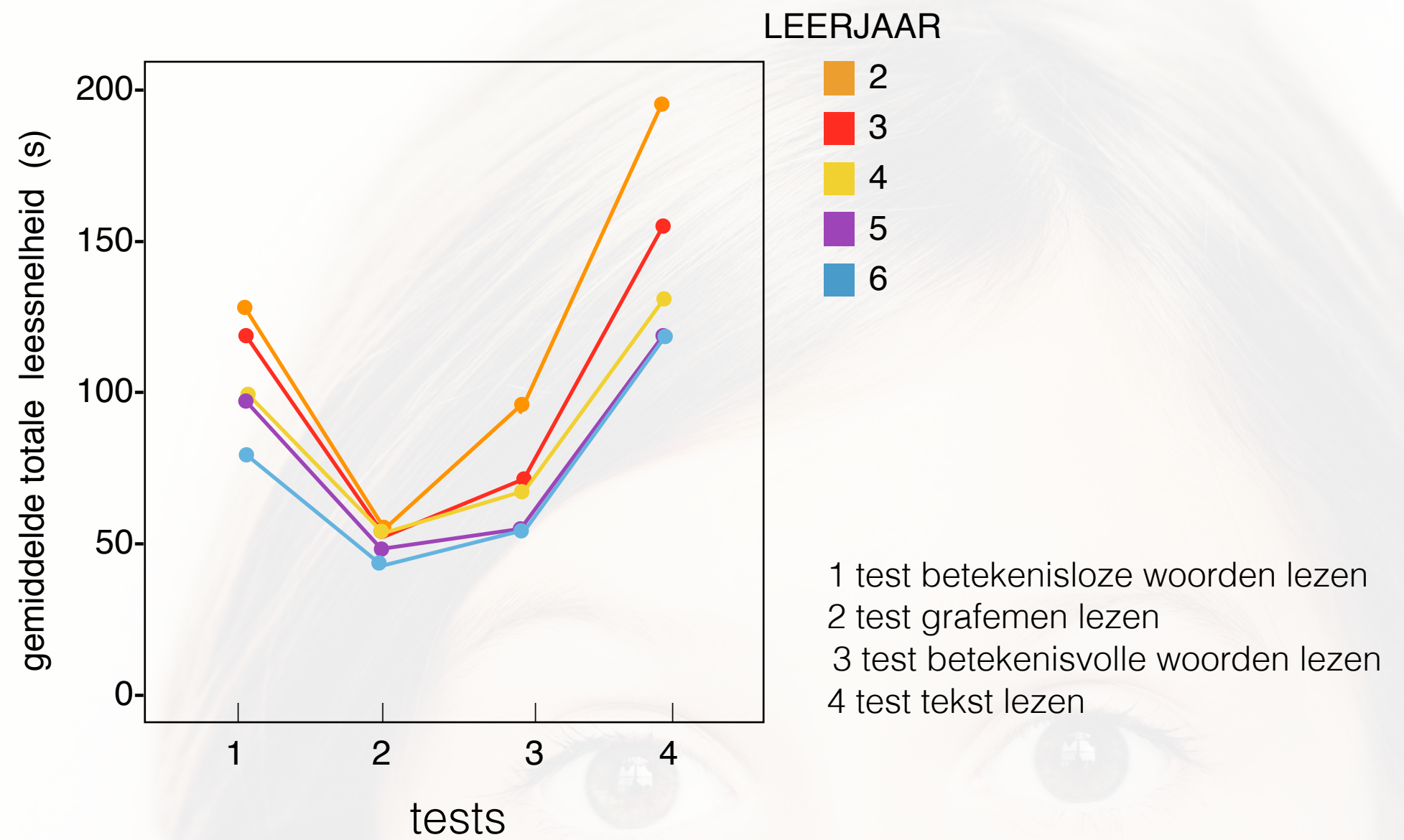

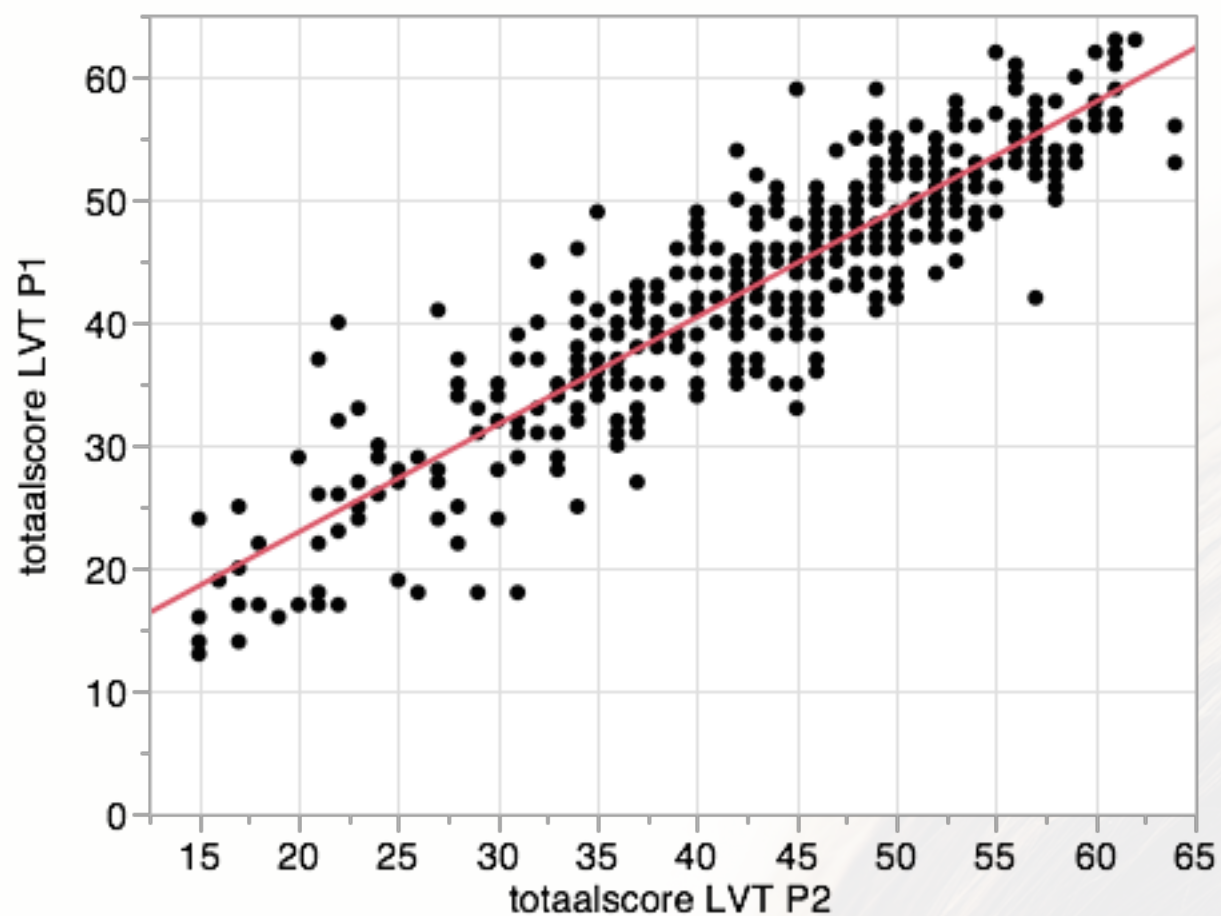
Leesvaardigheid

Leesvaardigheidstests LVT

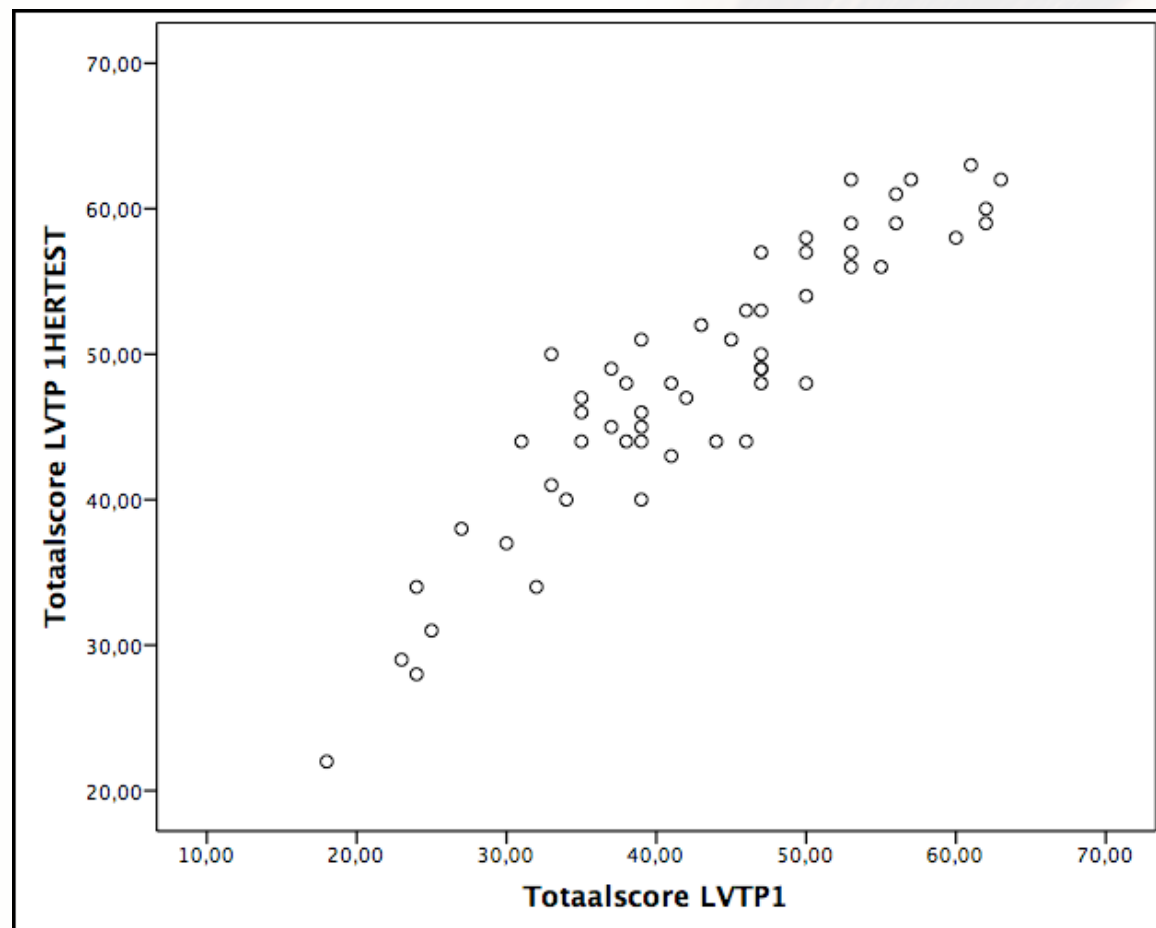

LVTP1 en LVTP2

$N = 512$

$r_p = 0.82$ $p < 0.000$

LVTP1 en hertest

$n = 77$

$r_p = 0.92$ $p < 0.000$

LVTP2 en hertest

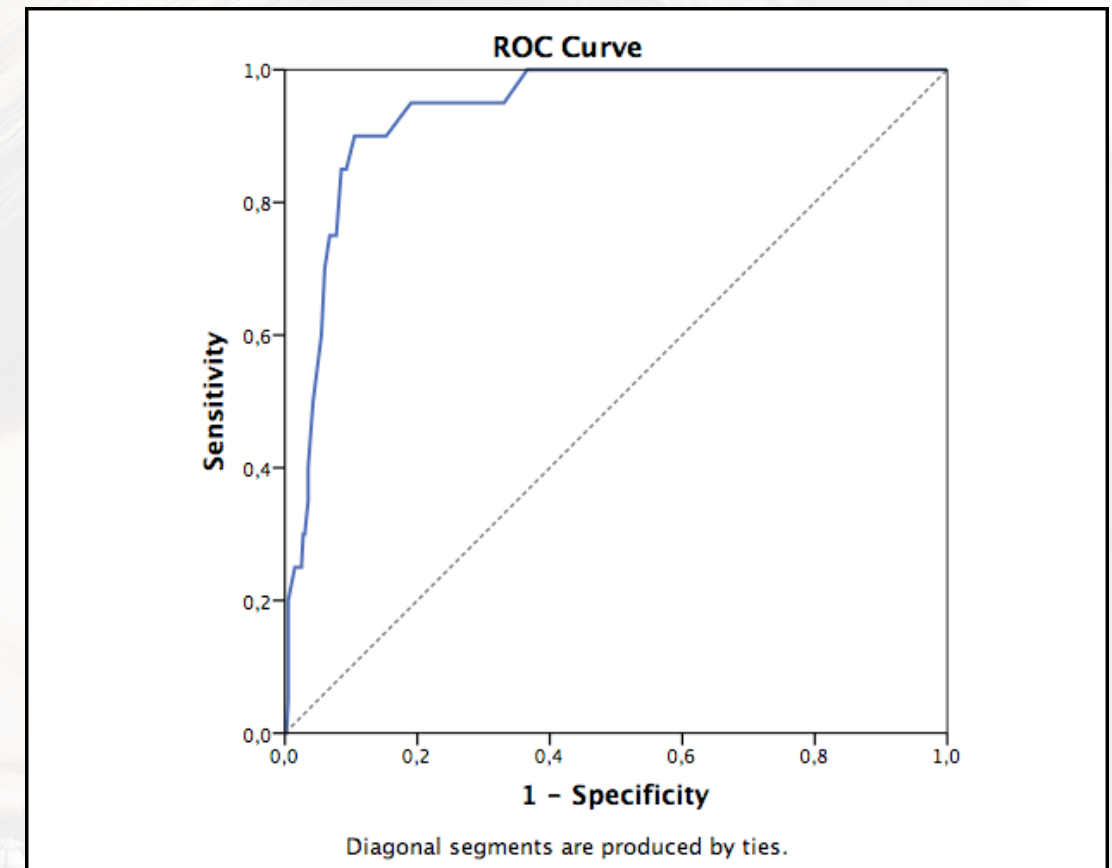
$n = 94$

$r_p = 0.93$ $p < 0.000$

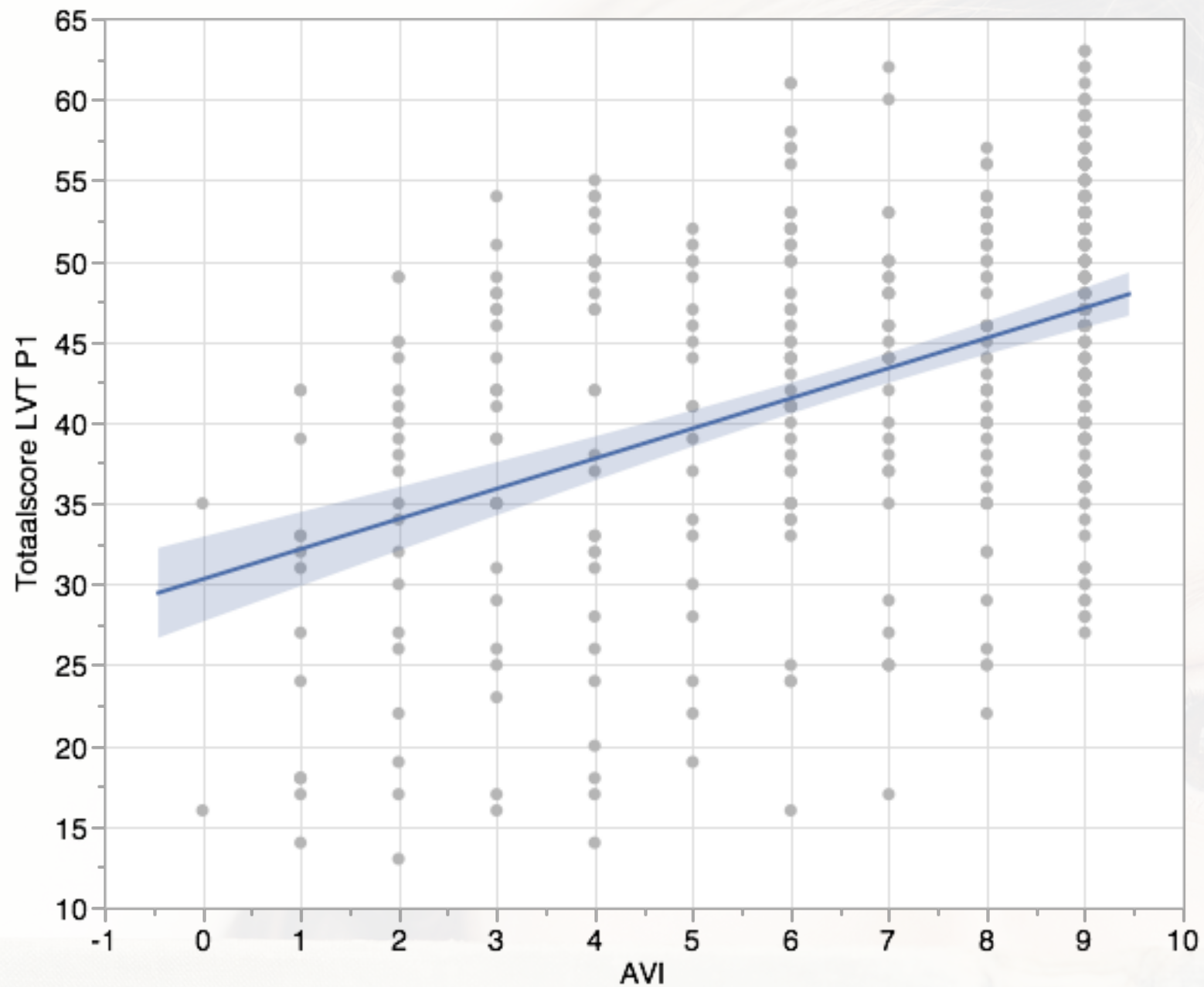
- interbeoordelaarsbetrouwbaarheid LVT tussen 3 clinici
  - Kappa-coëfficiënt tussen goed (0.64) en perfect (1.00)
  - Pearson-correlatiecoëfficiënt tussen 0.90 en 0.96
- intrabeoordelaarsbetrouwbaarheid LVT per clinicus
  - Kappa-coëfficiënt tussen goed (0.74 - 0.78)
  - Pearson-correlatiecoëfficiënt 0.96, 0.94 en 0.98
  - gemiddelde verschilscore 3 (-2.2 tot 8)
d.i. één vaardigheidscategorie)

- externe diagnose van dyslexie
- detectie van dyslexie:
accuraatheid 92%
- met criterium LVT Totaal = 30
sensitiviteit 0.66
specificiteit 0.92
- dit is $\leq$ percentiel 10-16
- odds ratio = 25.07

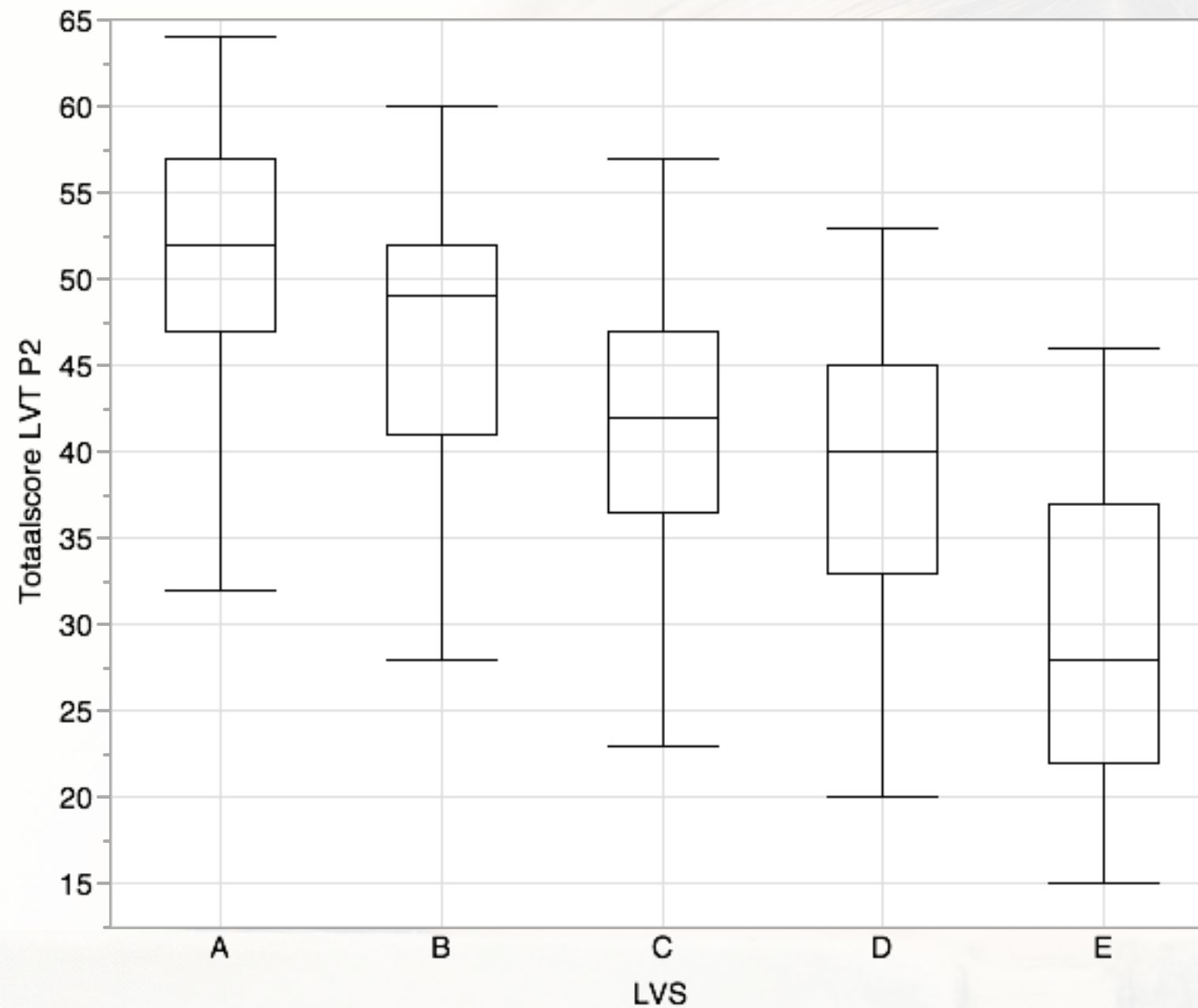
samenhang met AVI

LVTP1
 $n = 414$
 $r_p = 0.47$
 $p < 0.0001$

LVTP2
 $n = 420$
 $r_p = 0.24$
 $p < 0.0001$

samenhang met LVS

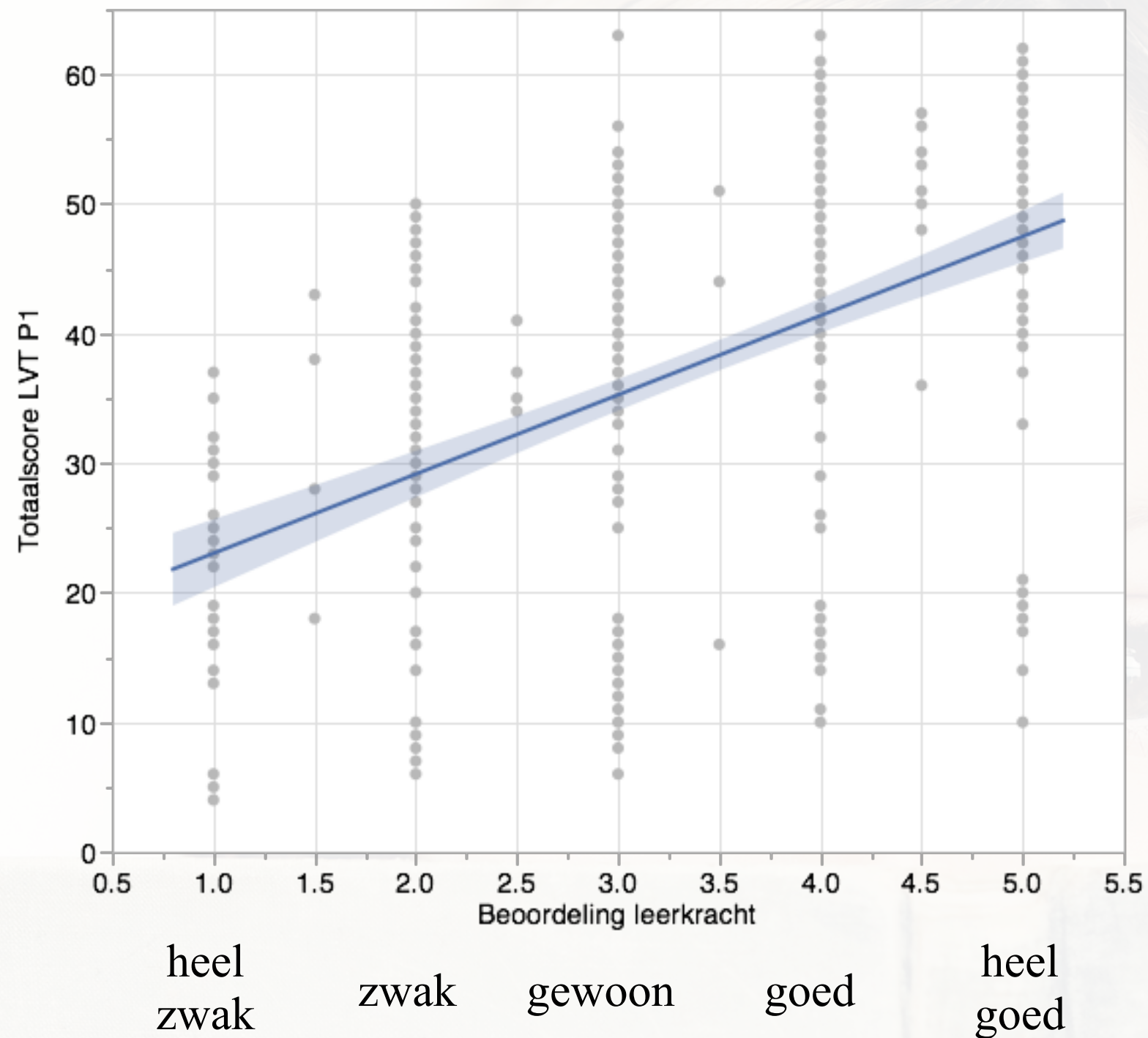

LVTP1
 $n = 343$
 $r_p = 0.05$
 $p < 0.001$

LVTP2
 $n = 333$
 $r_p = 0.20$
 $p < 0.0001$

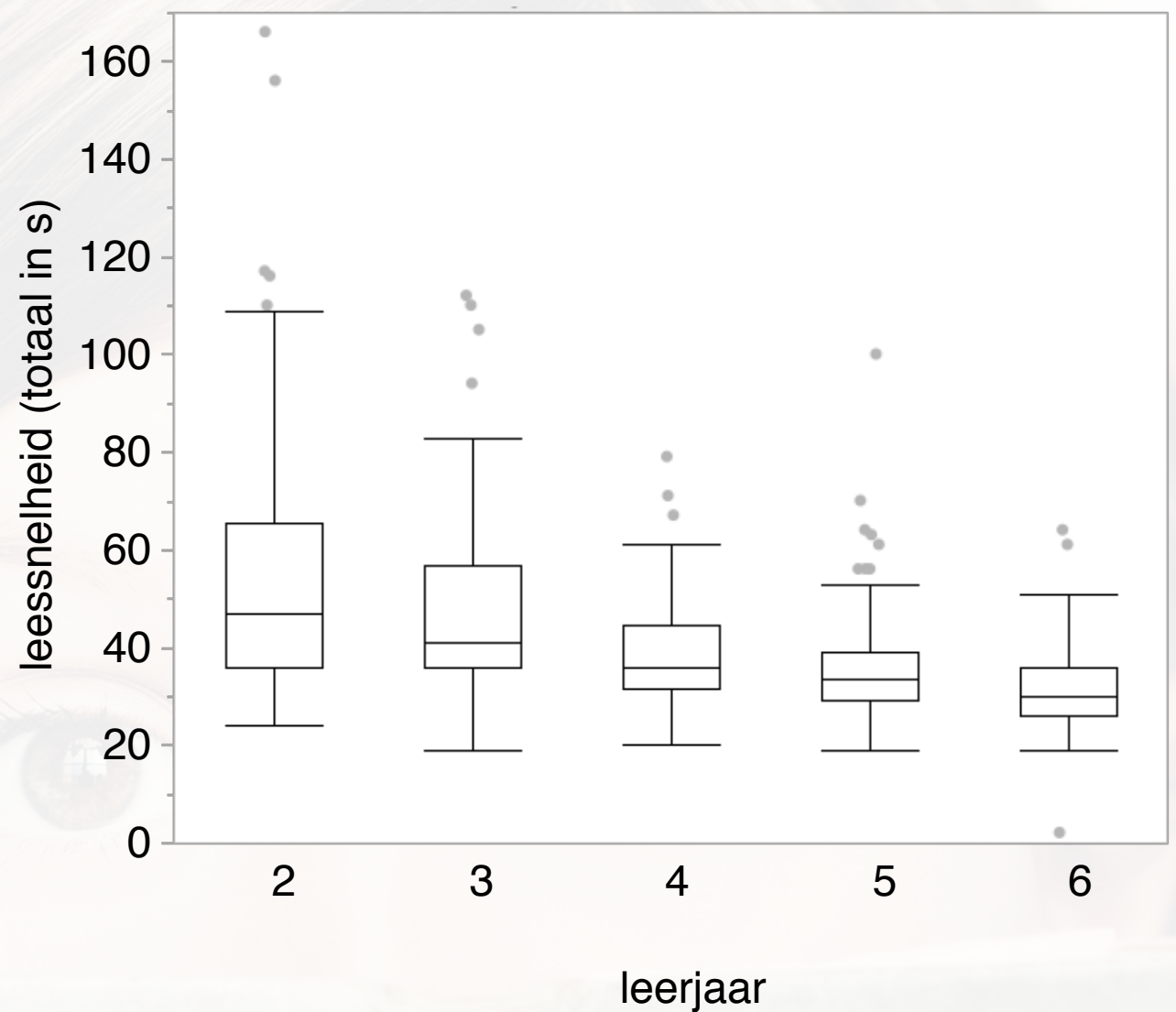
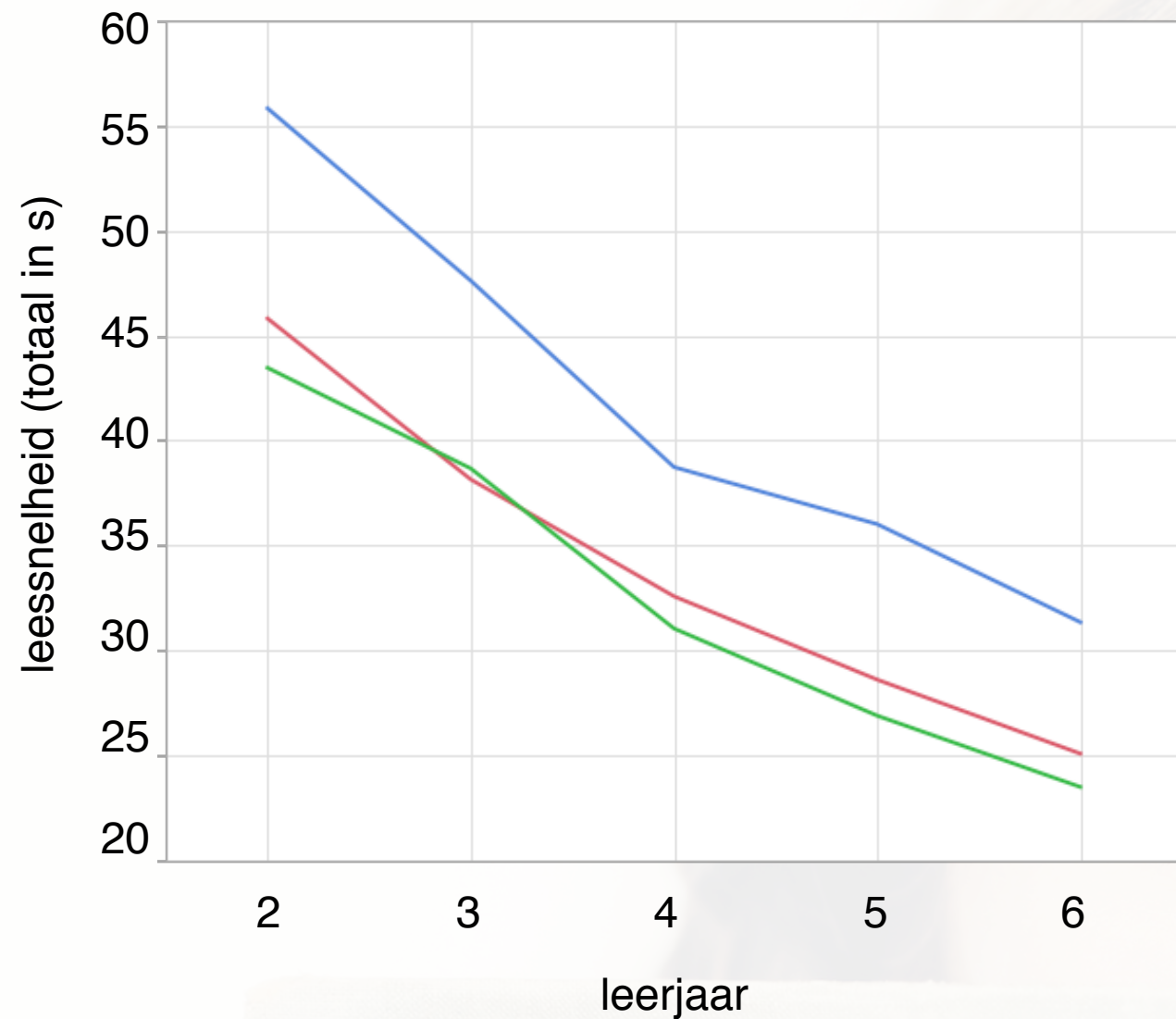

samenhang met beoordeling leerkracht

LVTP1 $r_p = 0.22$
LVTP2 $r_p = 0.50$

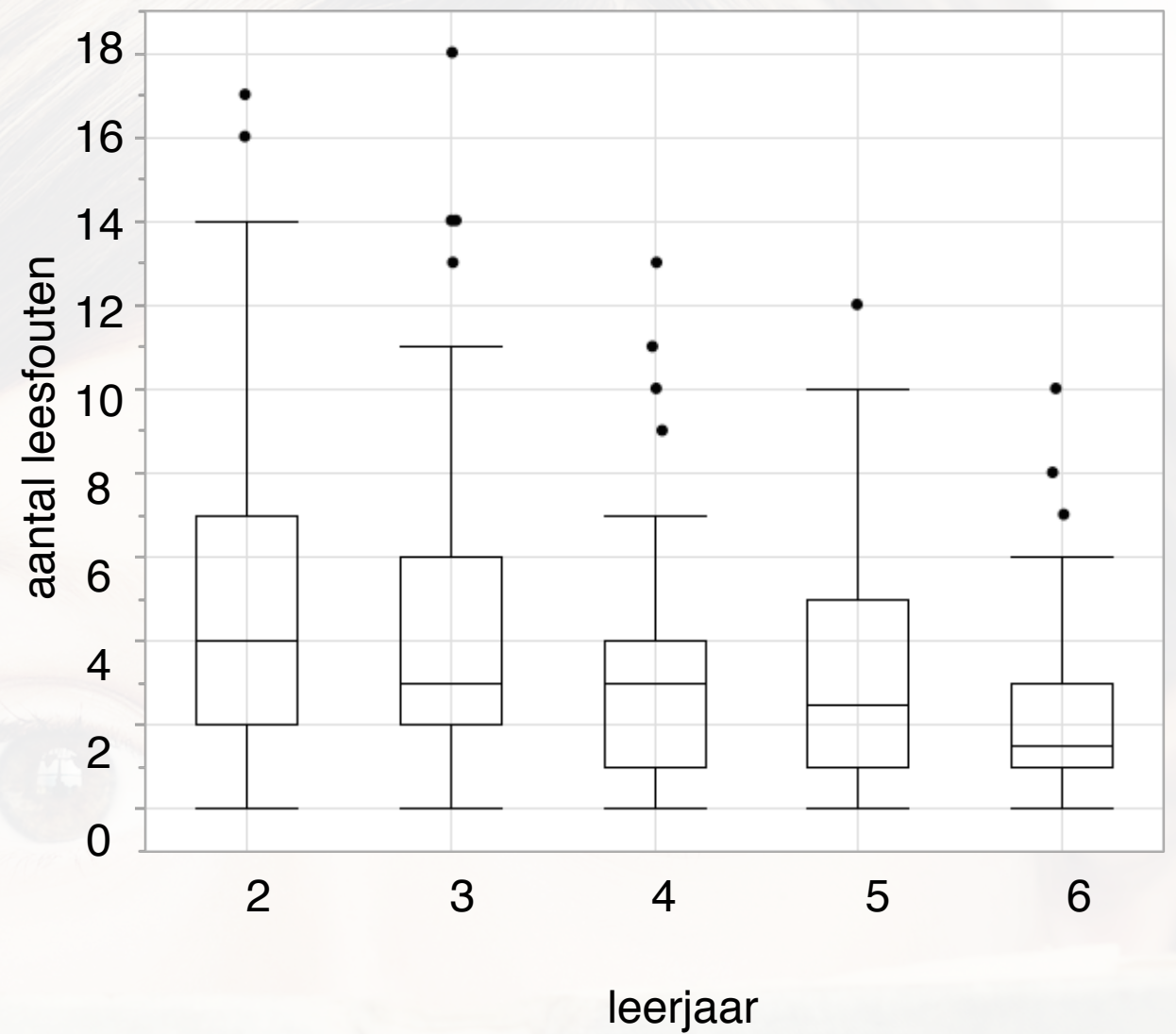
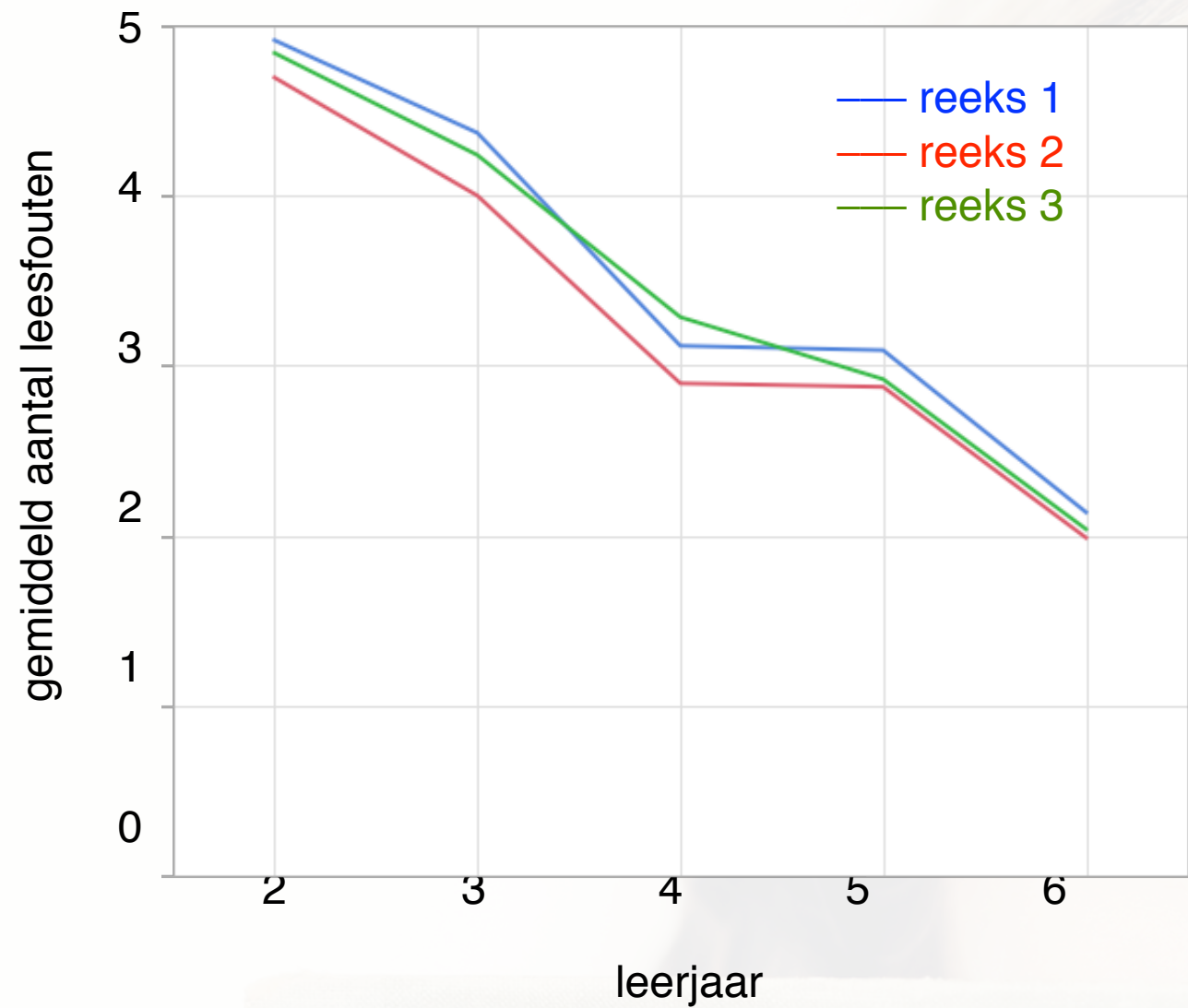
test betekenisloze woorden lezen

leessnelheid

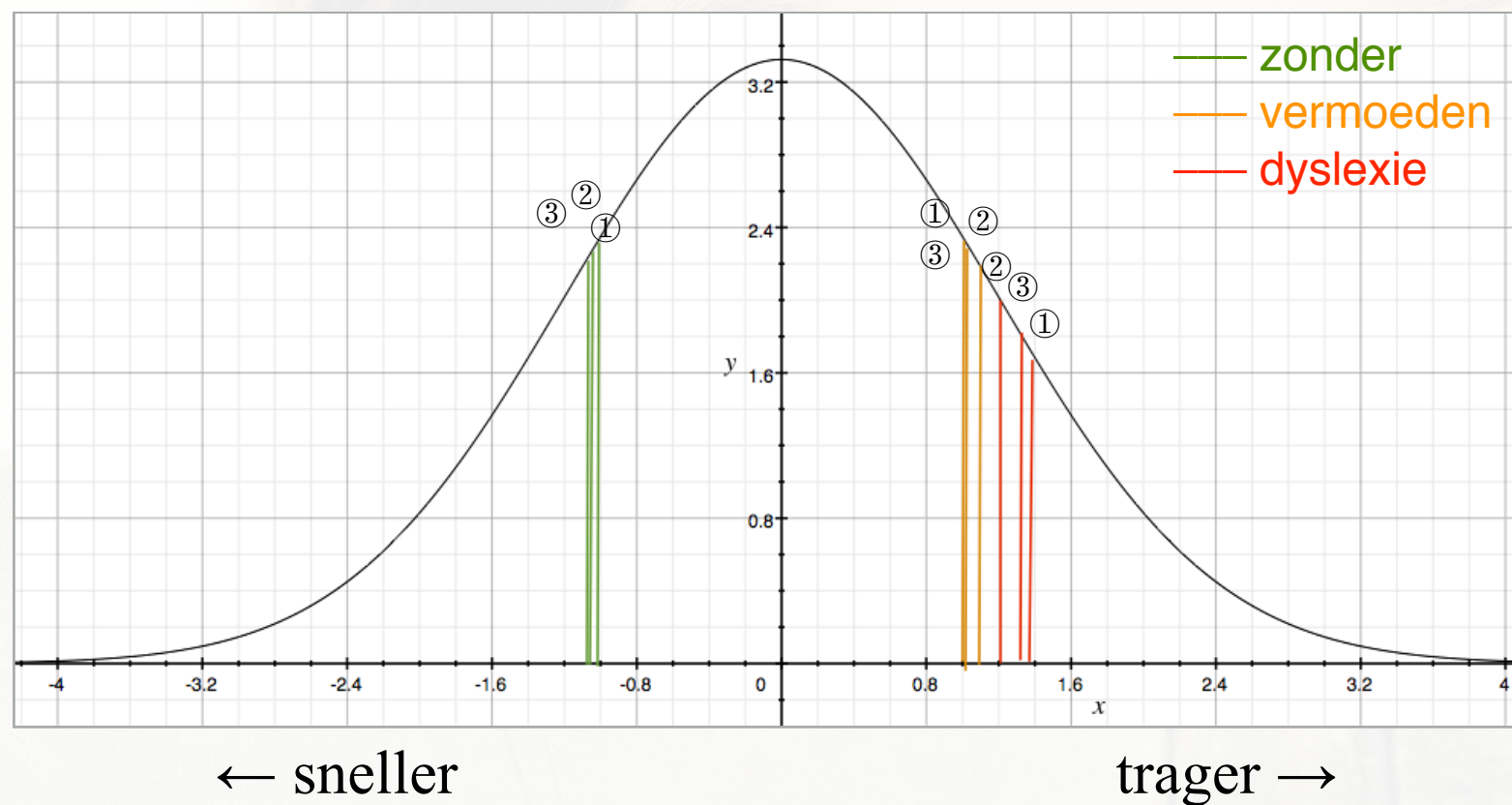
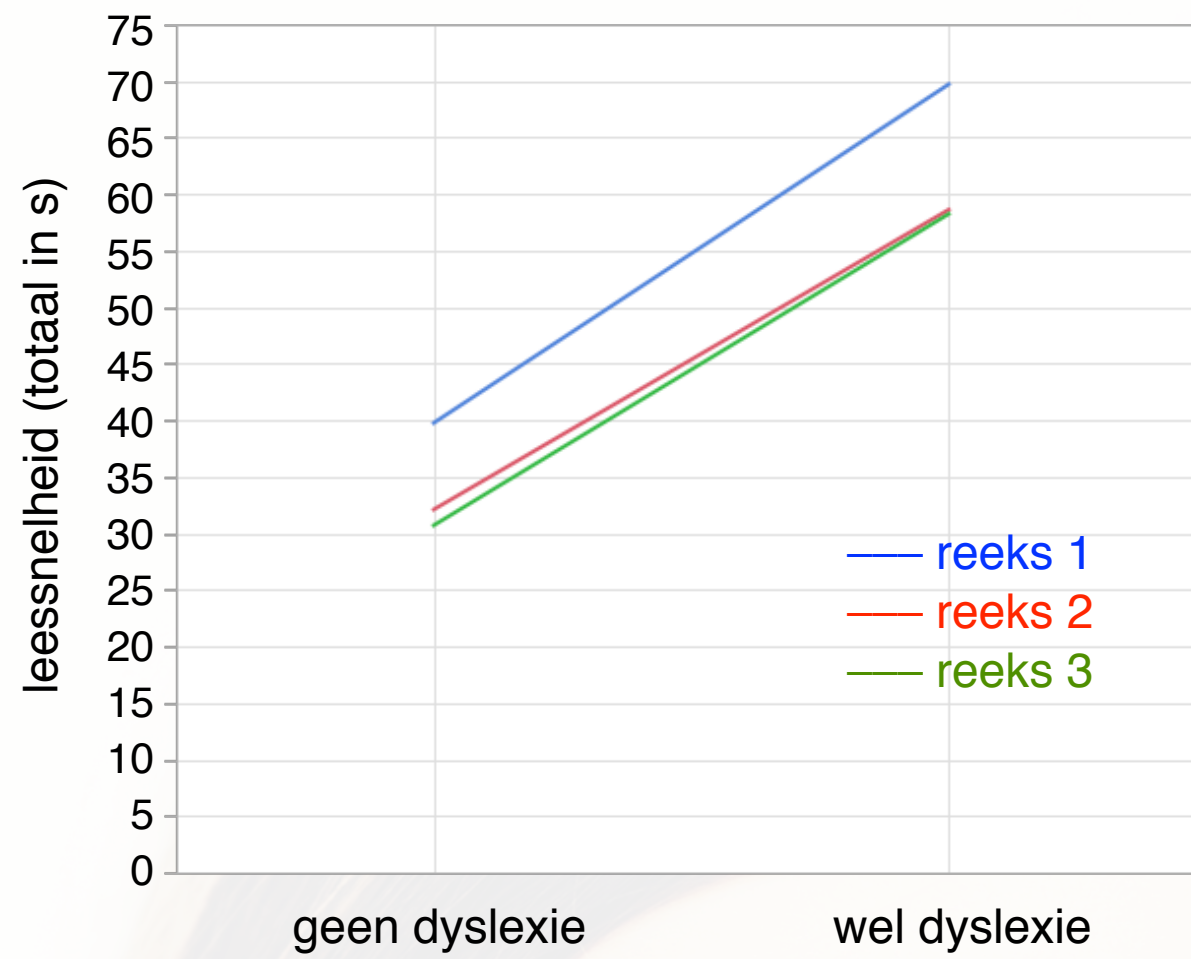

test betekenisloze woorden lezen

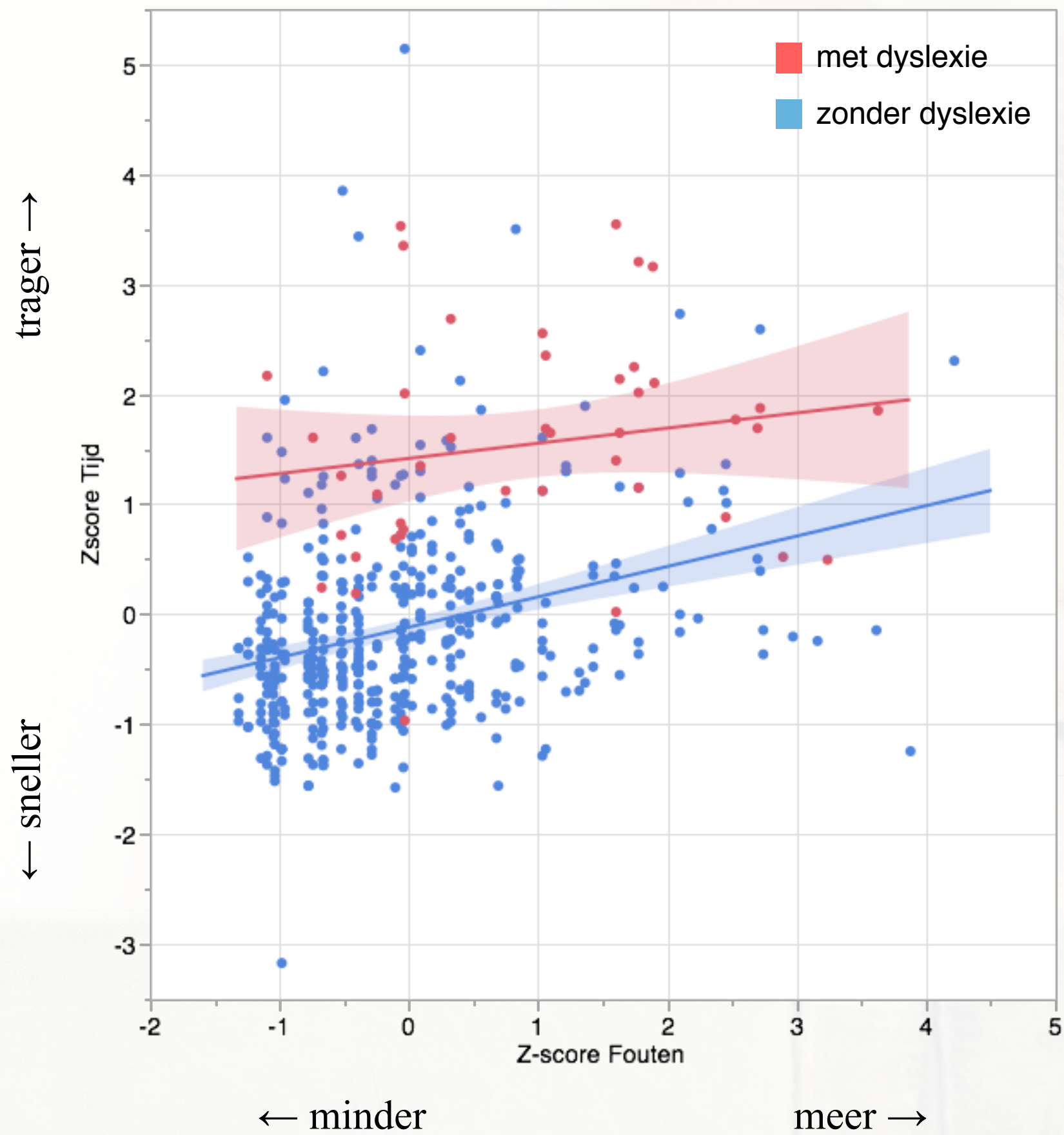
leesfouten

test betekenisloze woorden lezen

test betekenisloze woorden lezen

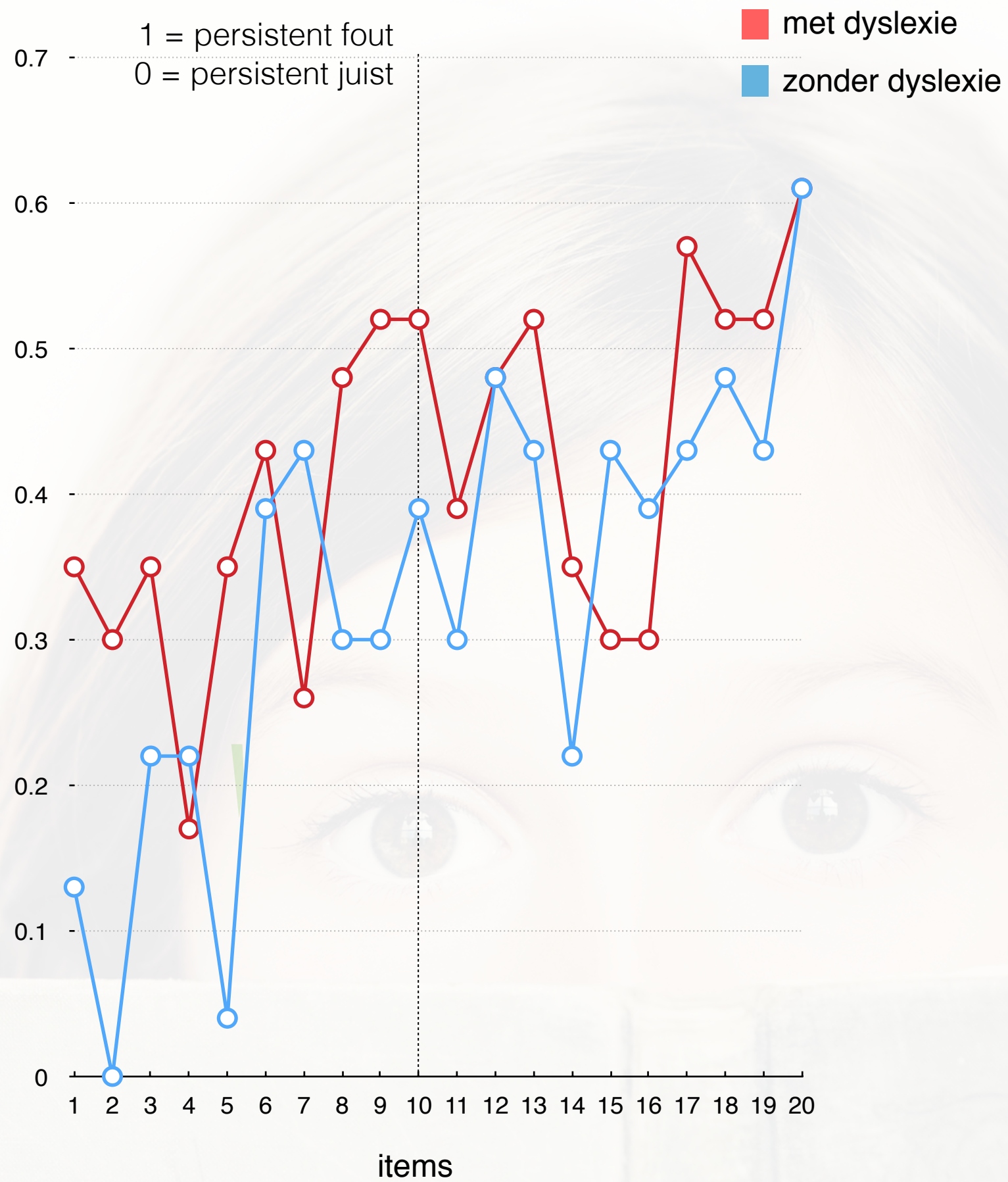
- interne consistentie, persistentie ('hardnekkigheid')
  - de eerste helft van een reeks betekenisloze woorden bevat korte, minder complexe structuren
  - de tweede helft bevat langere, meer complexe betekenisloze woorden
  - berekening van de mate van juist en fout lezen per stimuluswoord per deelnemer voor de drie reeksen
    - proportie = 0 betekent steeds juist gelezen (persistent juist)
    - proportie = 1 betekent steeds fout gelezen (persistent fout)

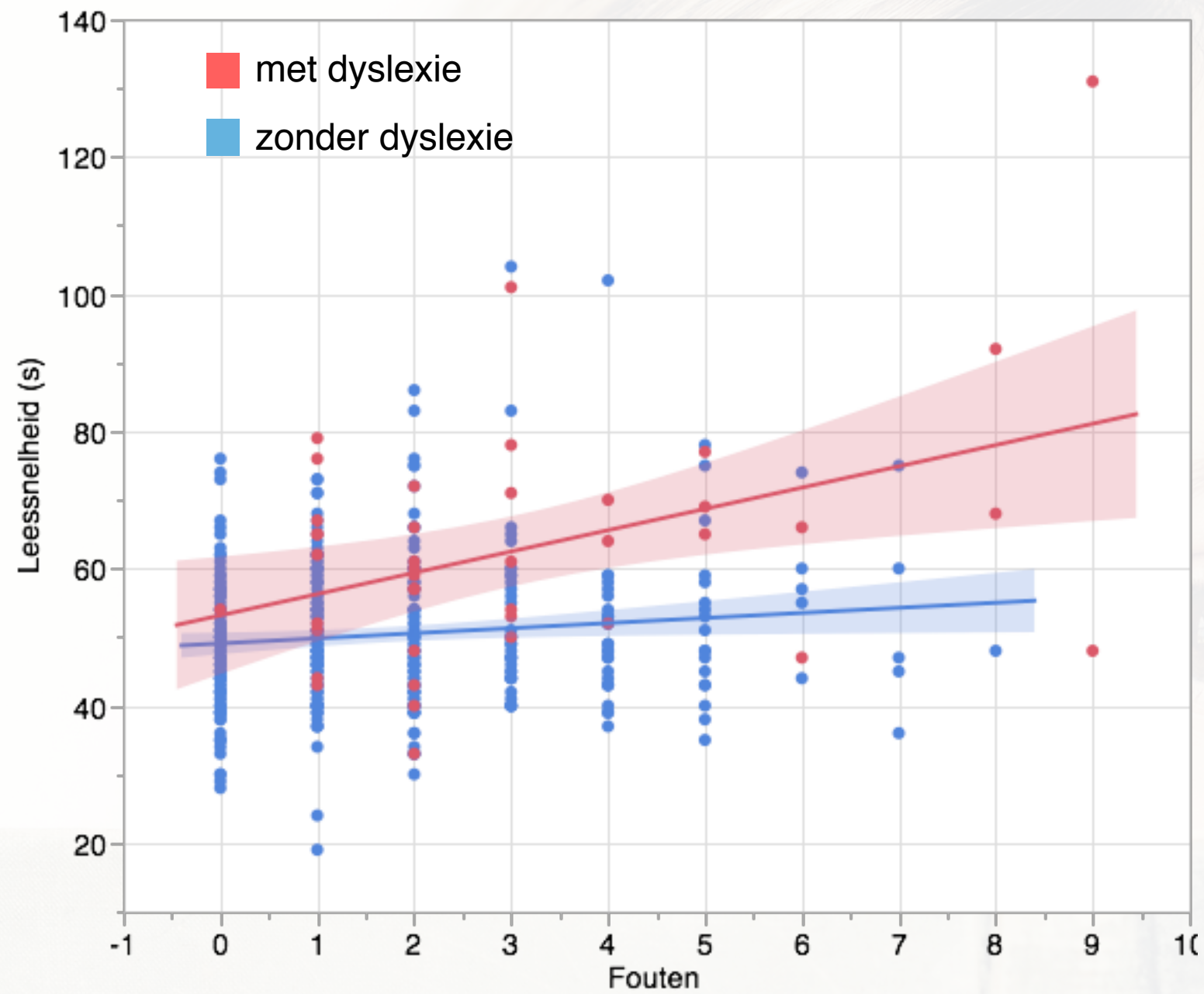
persistentie van lezen
test betekenisloze woorden

← meer juist

→ meer fout

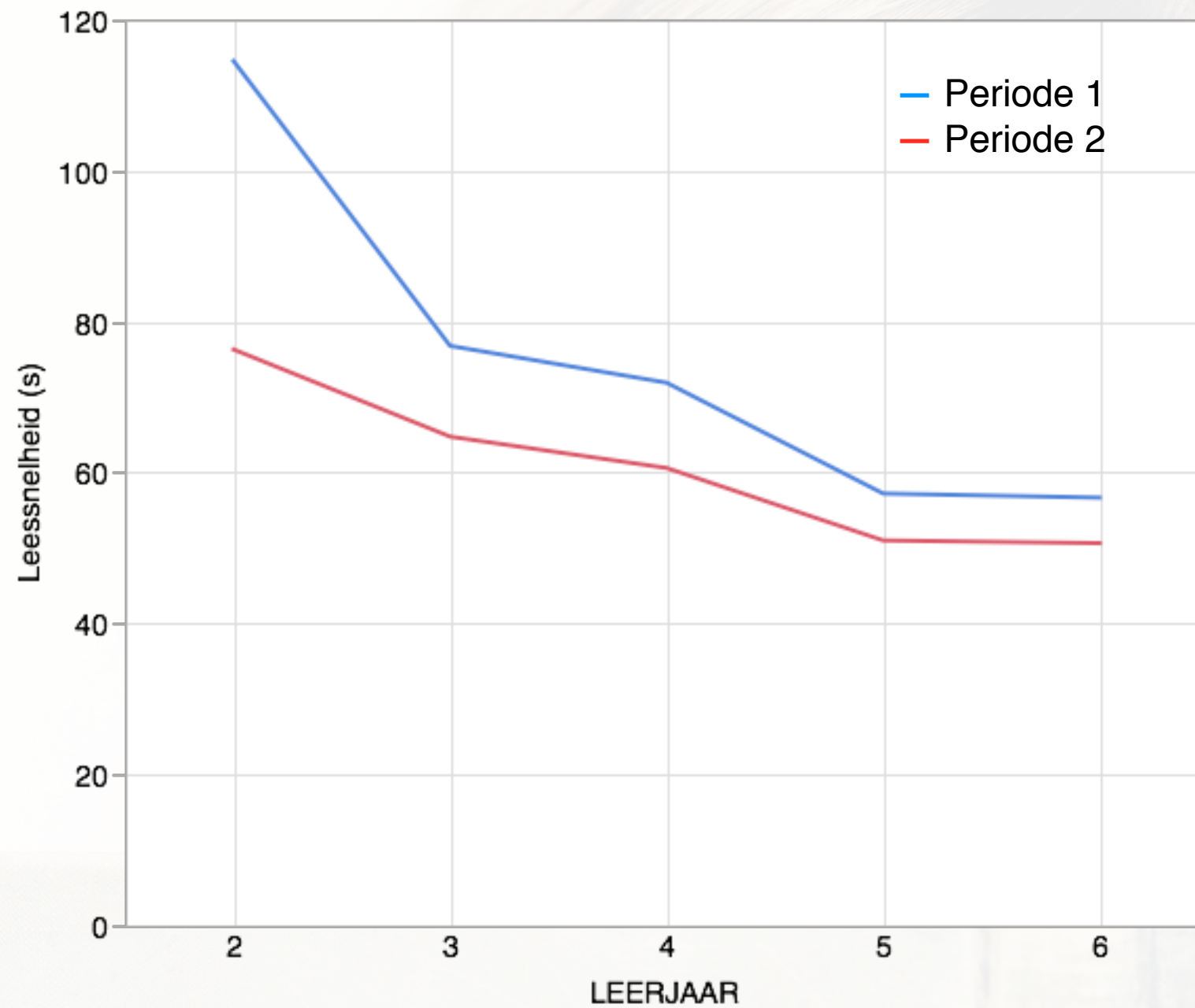

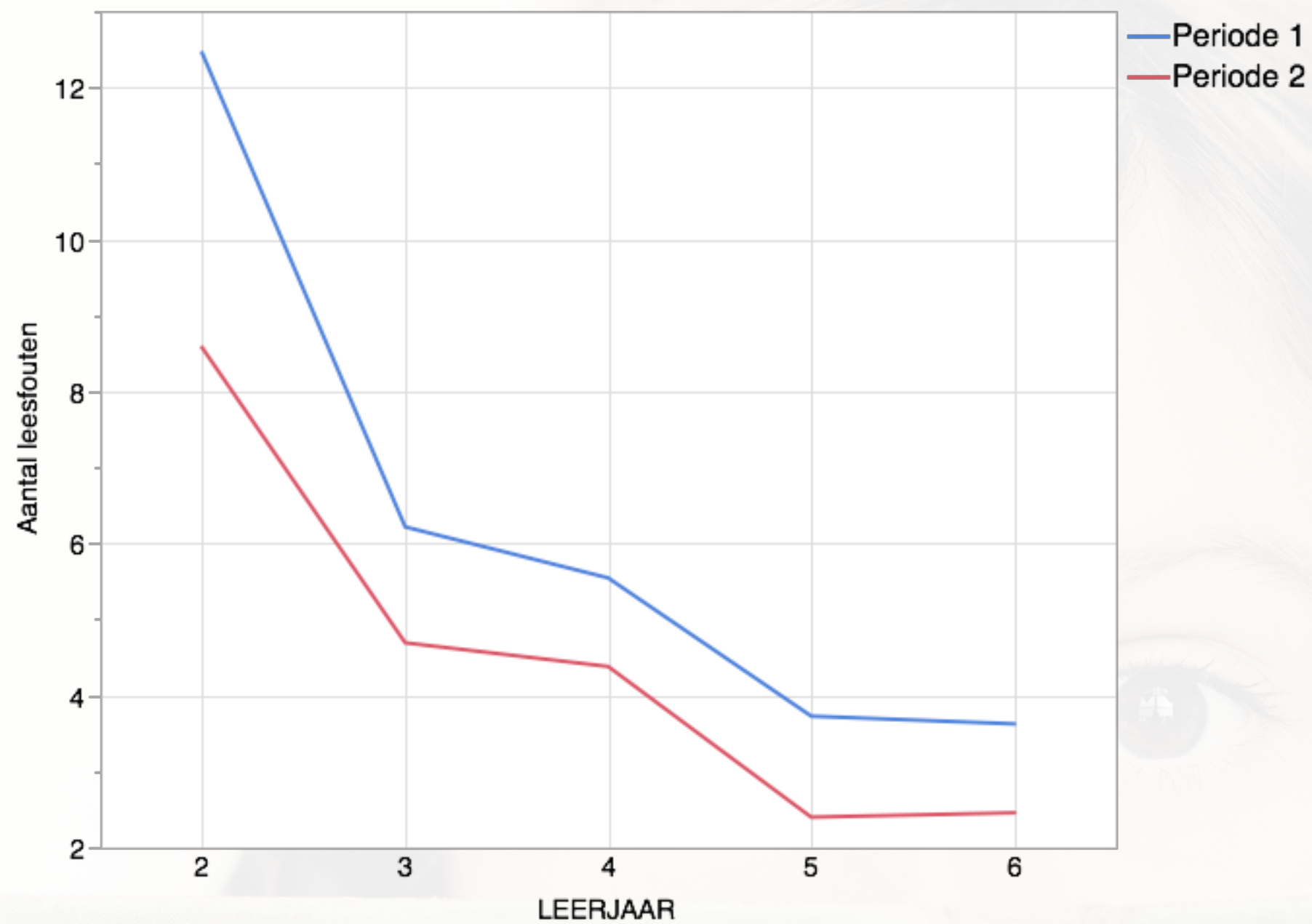
test grafemen lezen

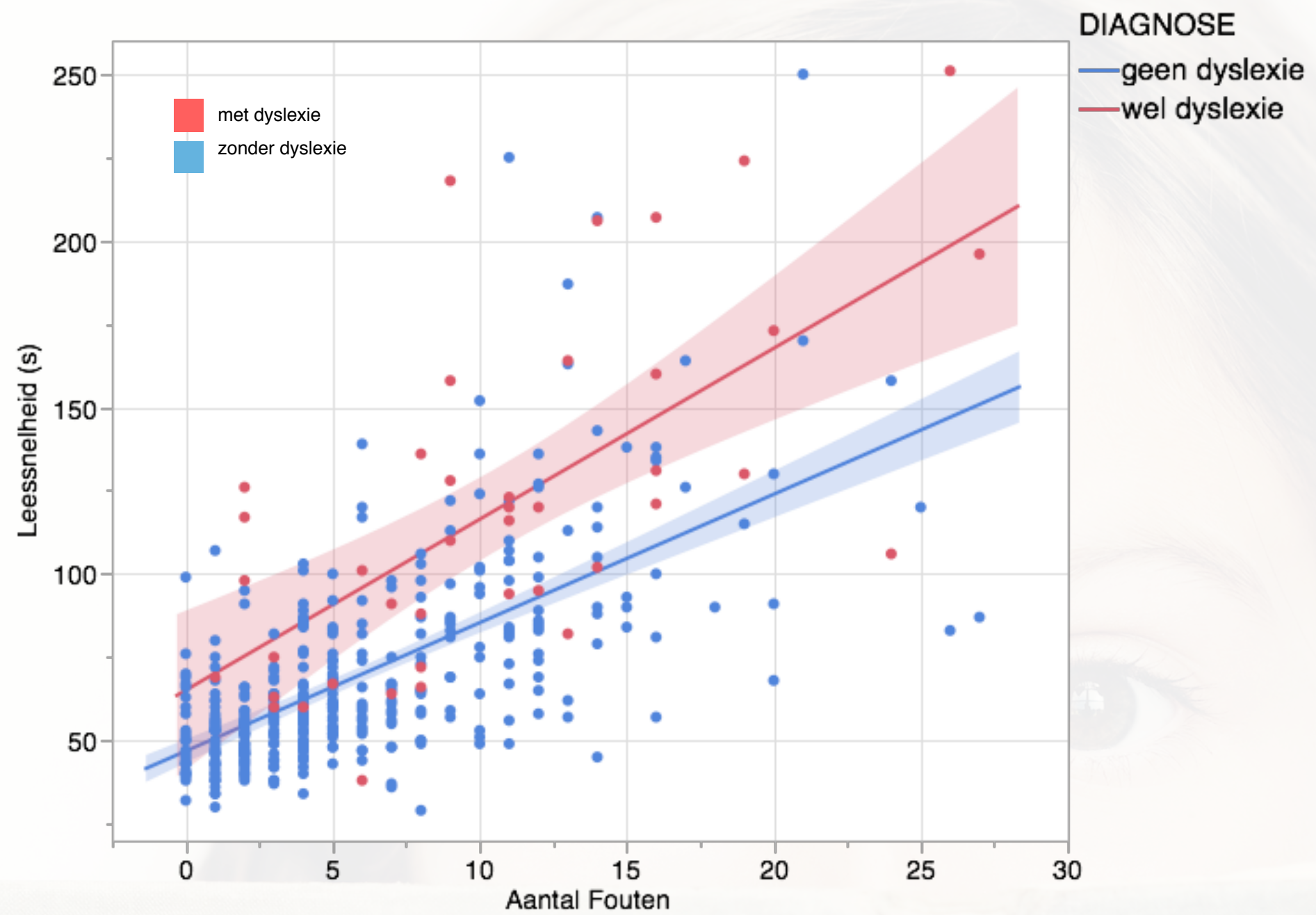

test betekenisvolle woorden lezen

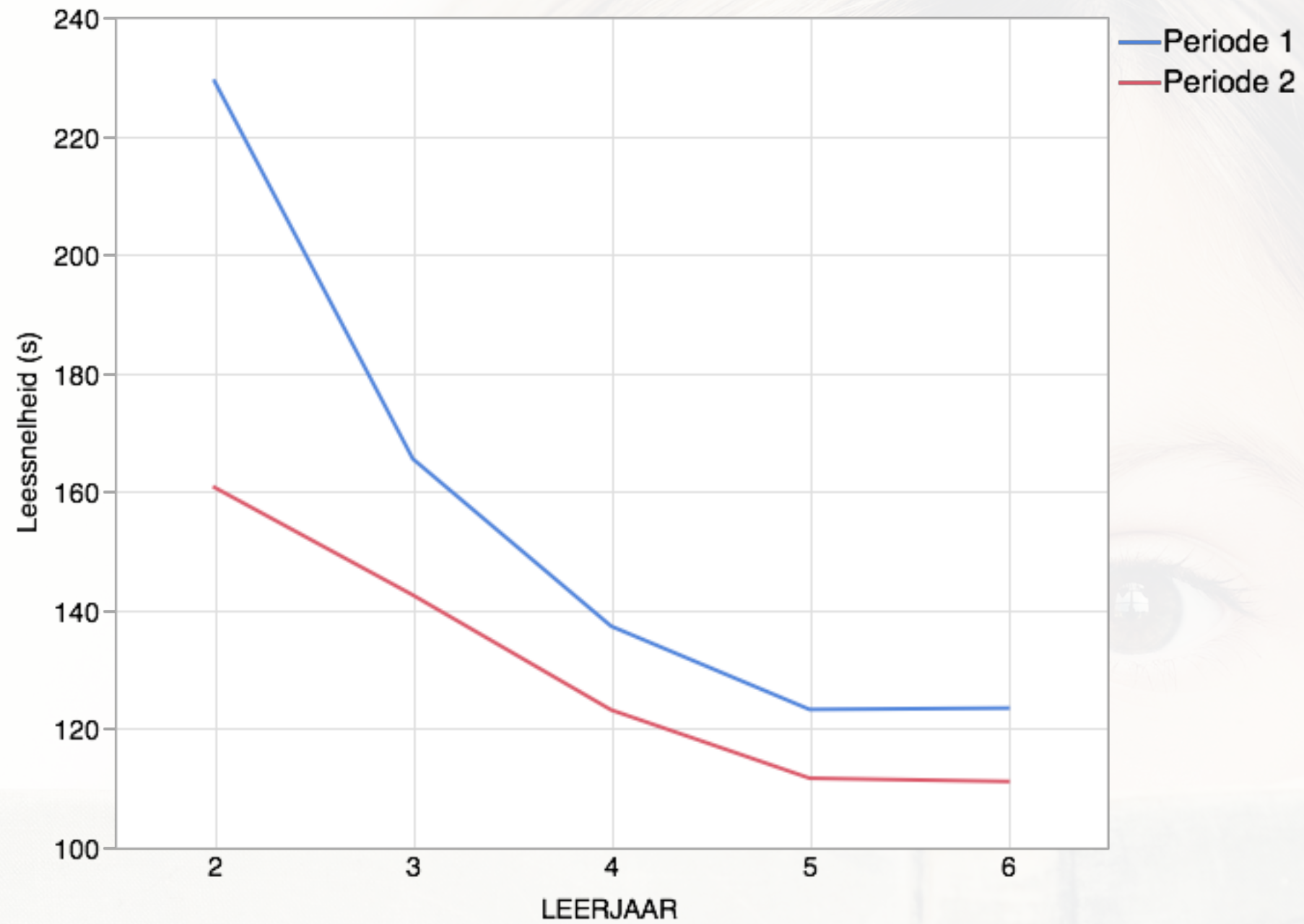

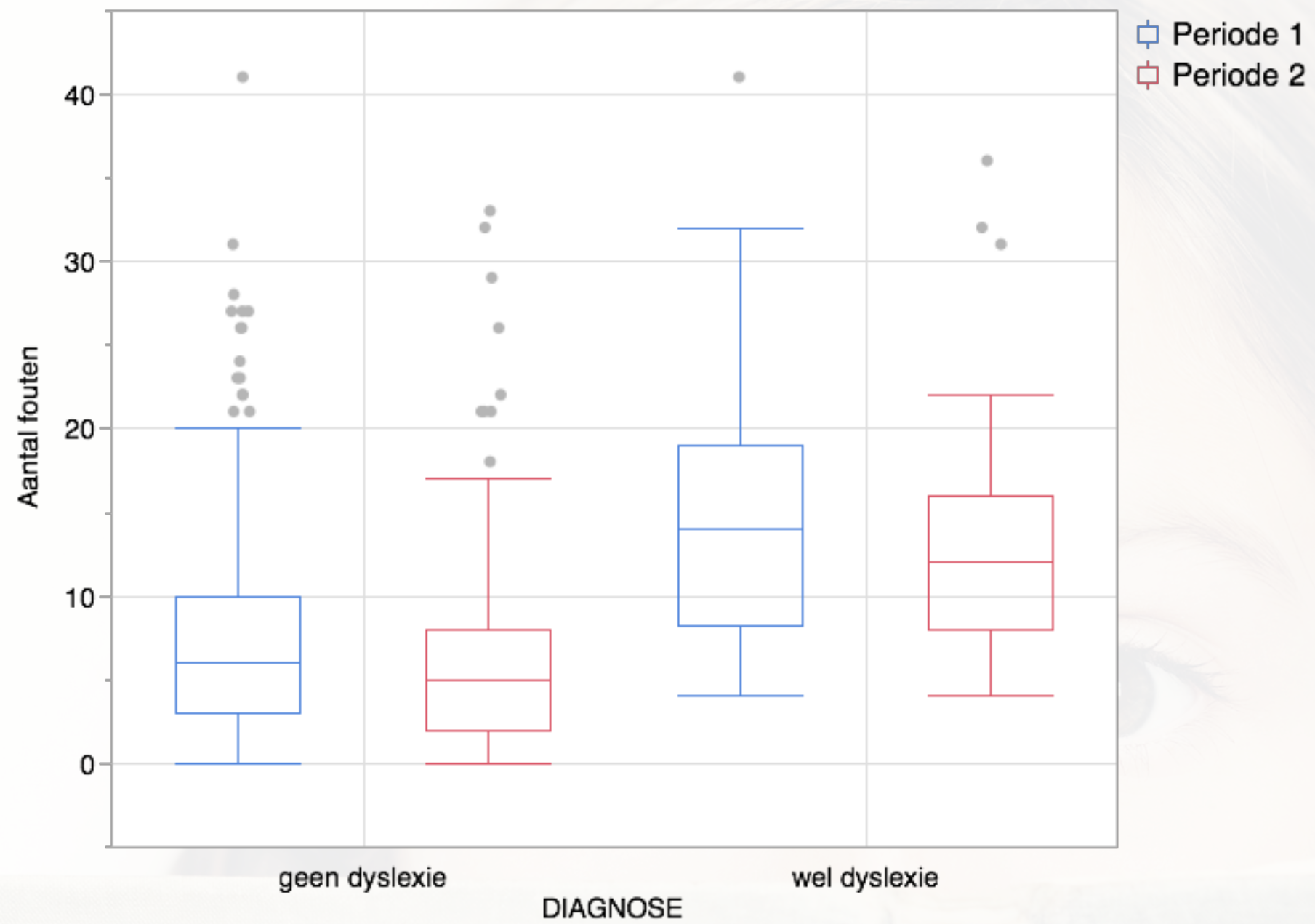

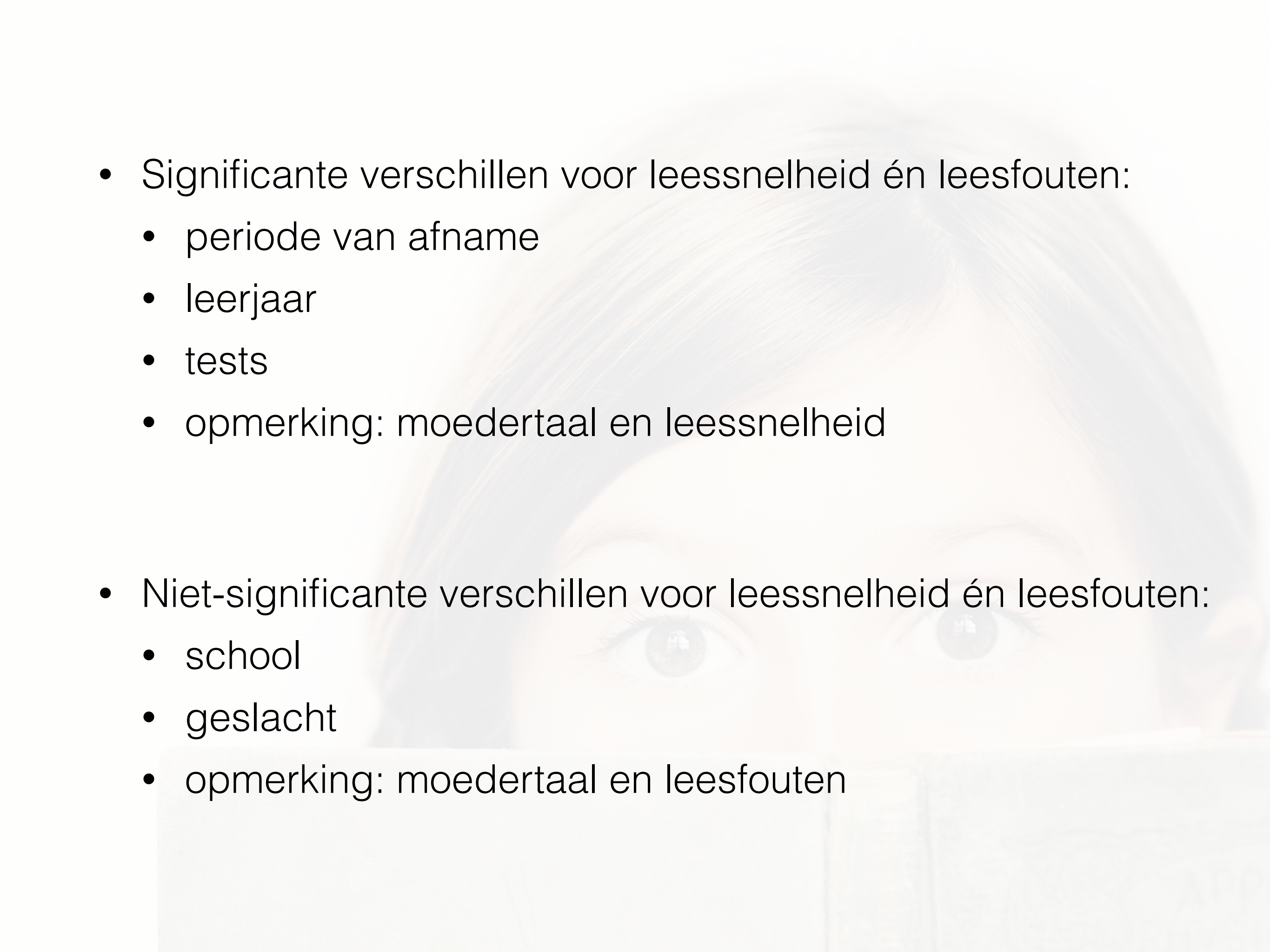

test tekst lezen

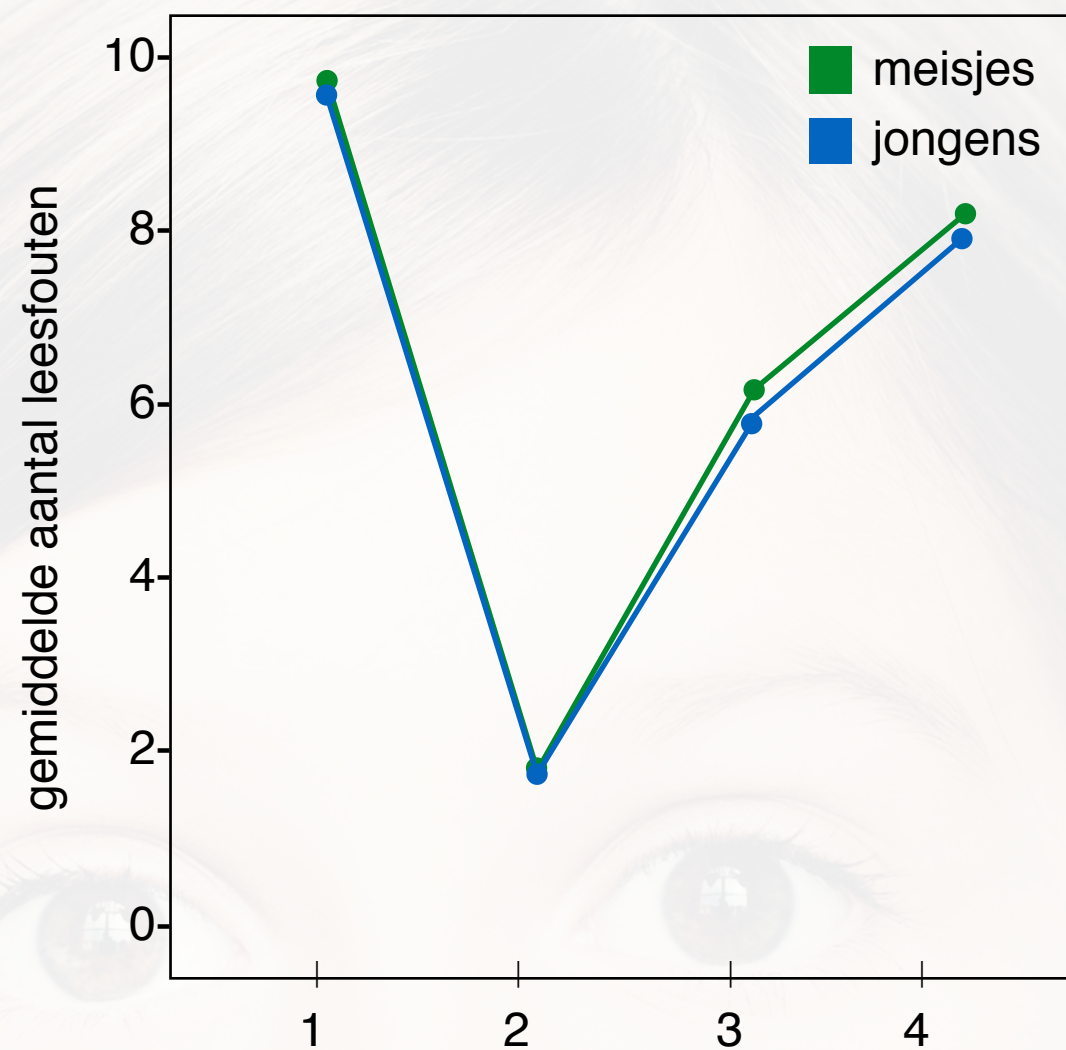
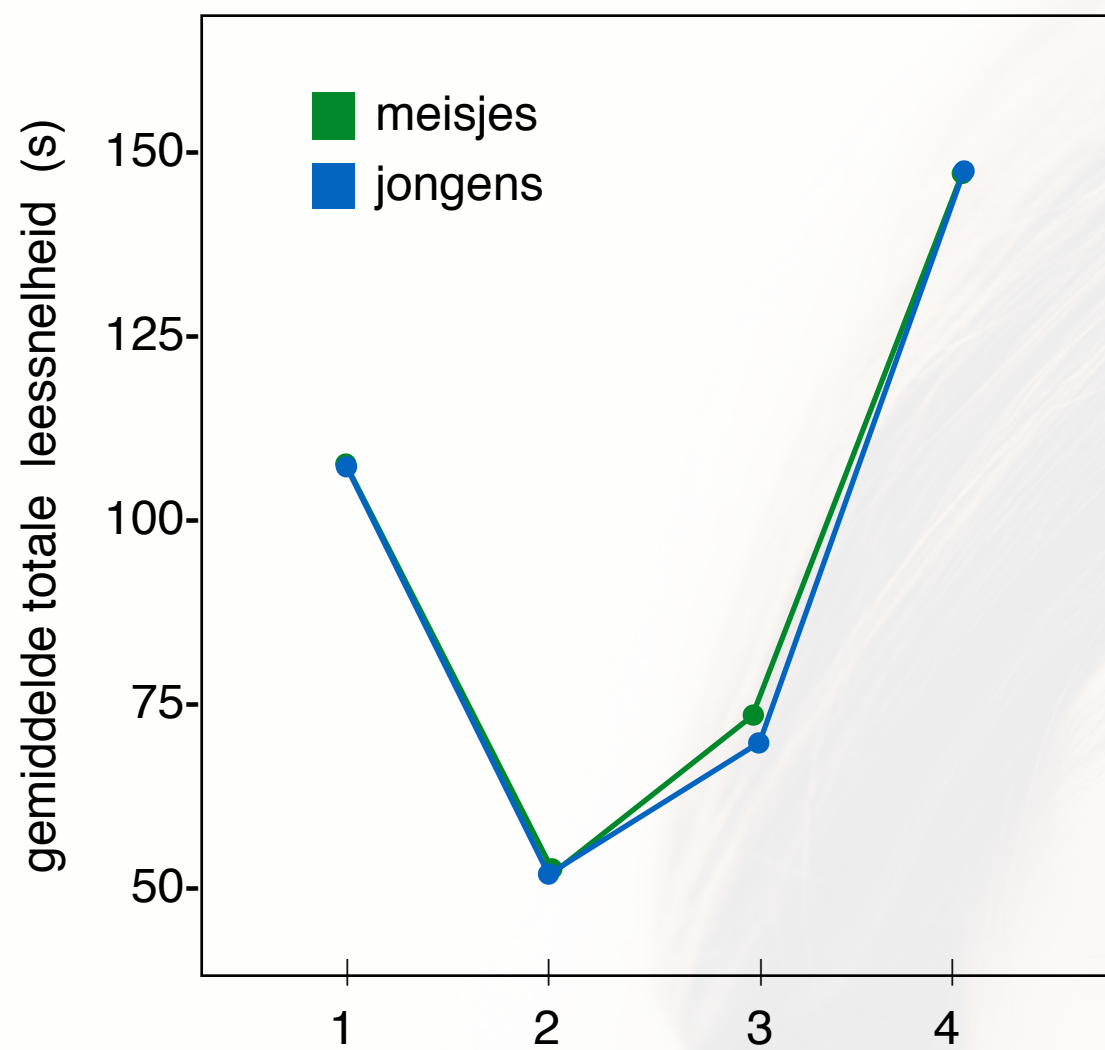

-
- Significante verschillen voor leessnelheid én leesfouten:
    - periode van afname
    - leerjaar
    - tests
    - opmerking: moedertaal en leessnelheid
  - Niet-significante verschillen voor leessnelheid én leesfouten:
    - school
    - geslacht
    - opmerking: moedertaal en leesfouten

Leesattitude

- Waarom de leesattitude onderzoeken met de Leesattitudetest?
  - om redenen van *kennis* o.m. in functie van leesvaardigheid (dyslexie), leeftijd, leesonderricht etc.
  - voor klinisch gebruik (diagnostisch, therapeutisch)
  - in het verleden wel vragenlijsten (voor Nederland) maar geen *test* die voldoet aan de vereiste eigenschappen hertest- en beoordelaarsbetrouwbaarheid, validiteit

Onderzoek van leesattitude

- Onderzoek van 419 kinderen met de LAT (2de-6de leerjaar)

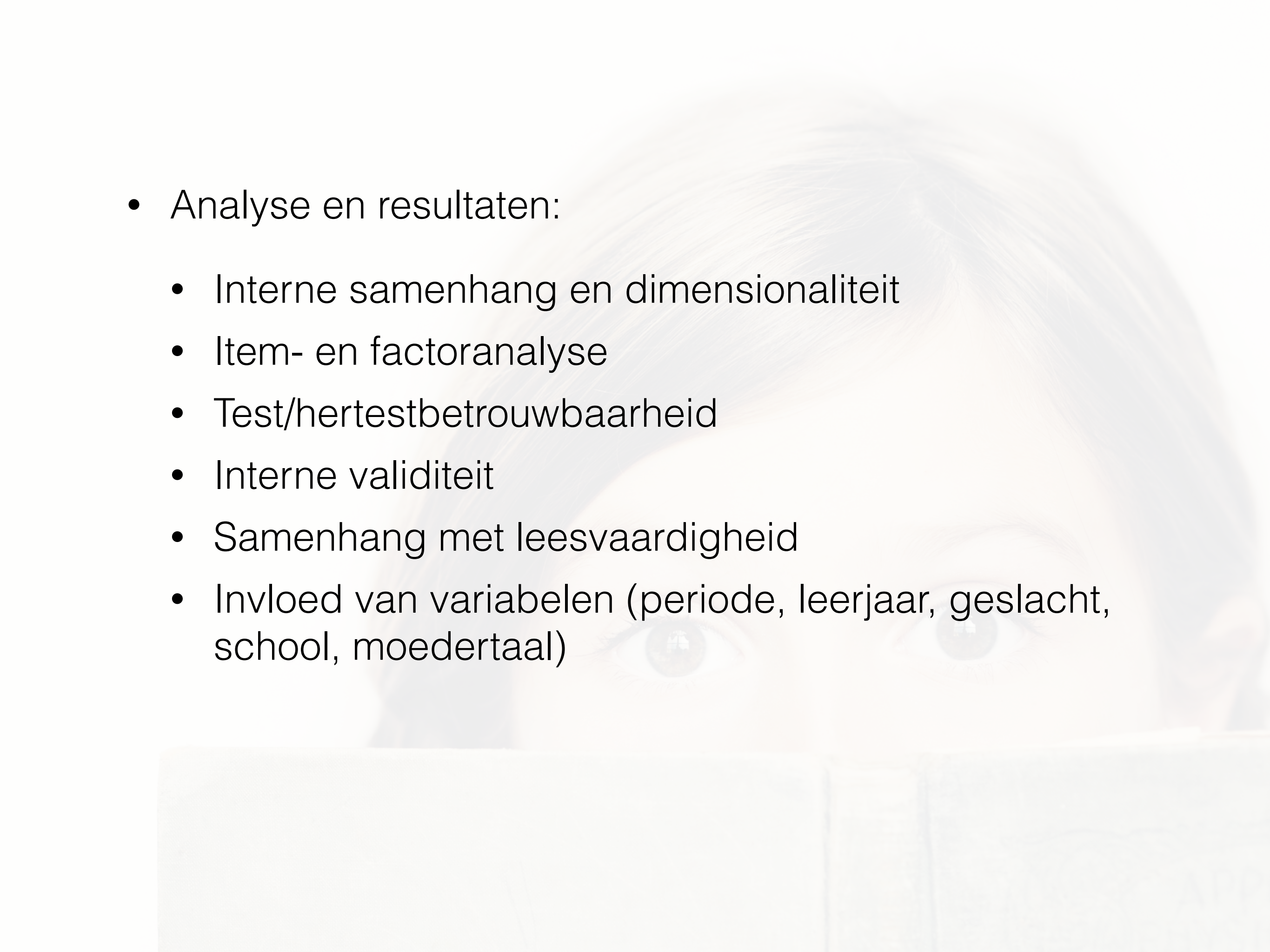
Variabele		Aantal
school	A	214
	B	205
geslacht	jongens	206
	meisjes	213
moedertaal	nederlands	369
	anderstalig	50

Leerjaar	Aantal
2de	82
3de	92
4de	77
5de	88
6de	80

- Afname periode 1 en 2 met telkens hertest (zie LVT)

- Resultaten uit de voorstudie met de vragenlijst voor leesattitude geven een aantal problemen aan
- De 'Leesattitudetest LAT' is volledig opnieuw ontworpen voor 2de tot en met het 6de leerjaar
  - 25 stellingen over lezen
  - constructie rekening houden met bevindingen uit research over metingen van expliciete en impliciete attitude
  - antwoordkeuze 'ja', 'soms', 'nee'
  - scoresysteem 2, 1 of 0 punten hoger totaal = positiever leesattitude

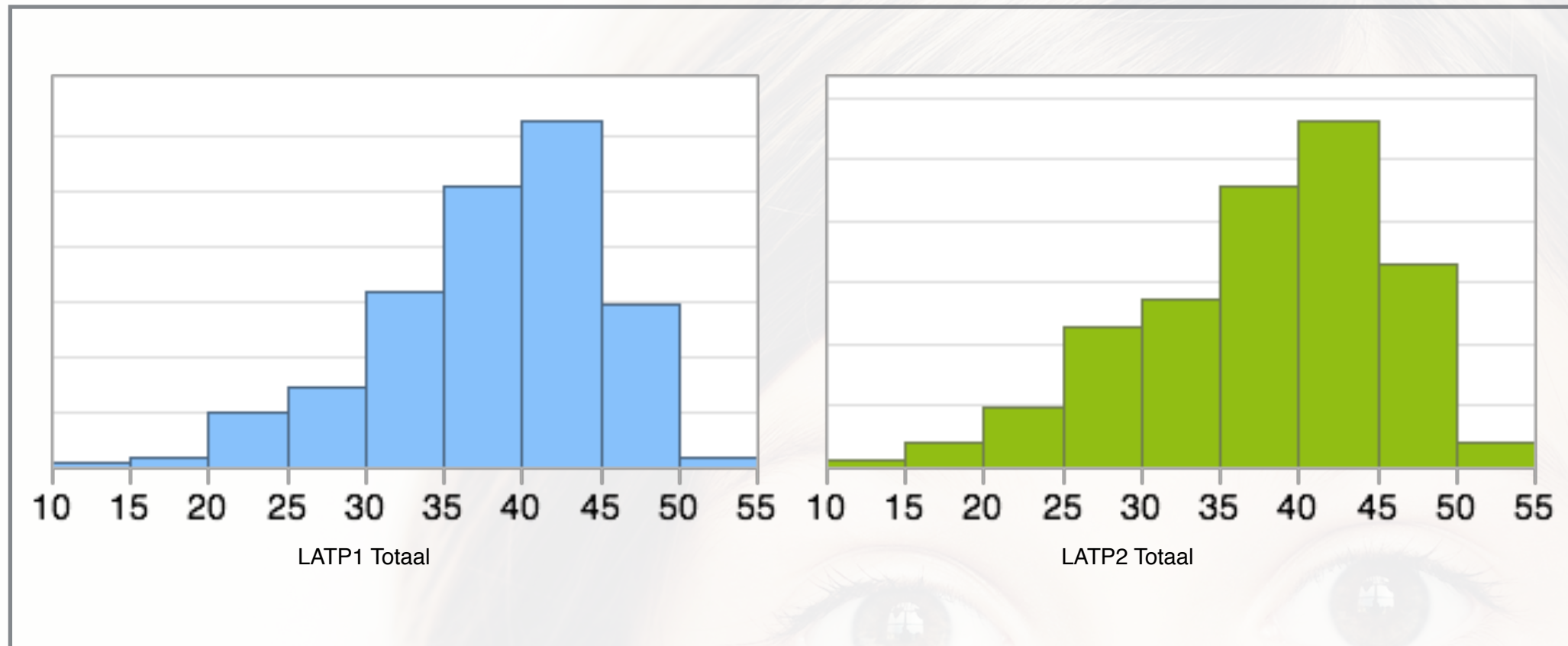
-
- Analyse en resultaten:
    - Interne samenhang en dimensionaliteit
    - Item- en factoranalyse
    - Test/hertestbetrouwbaarheid
    - Interne validiteit
    - Samenhang met leesvaardigheid
    - Invloed van variabelen (periode, leerjaar, geslacht, school, moedertaal)

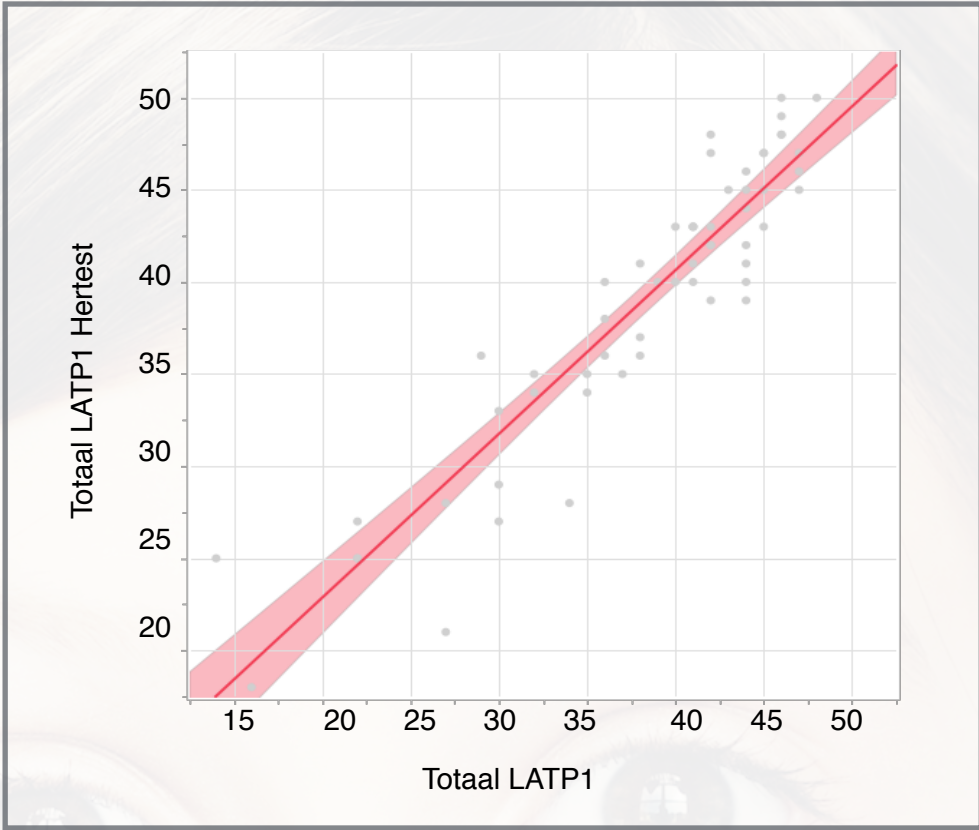
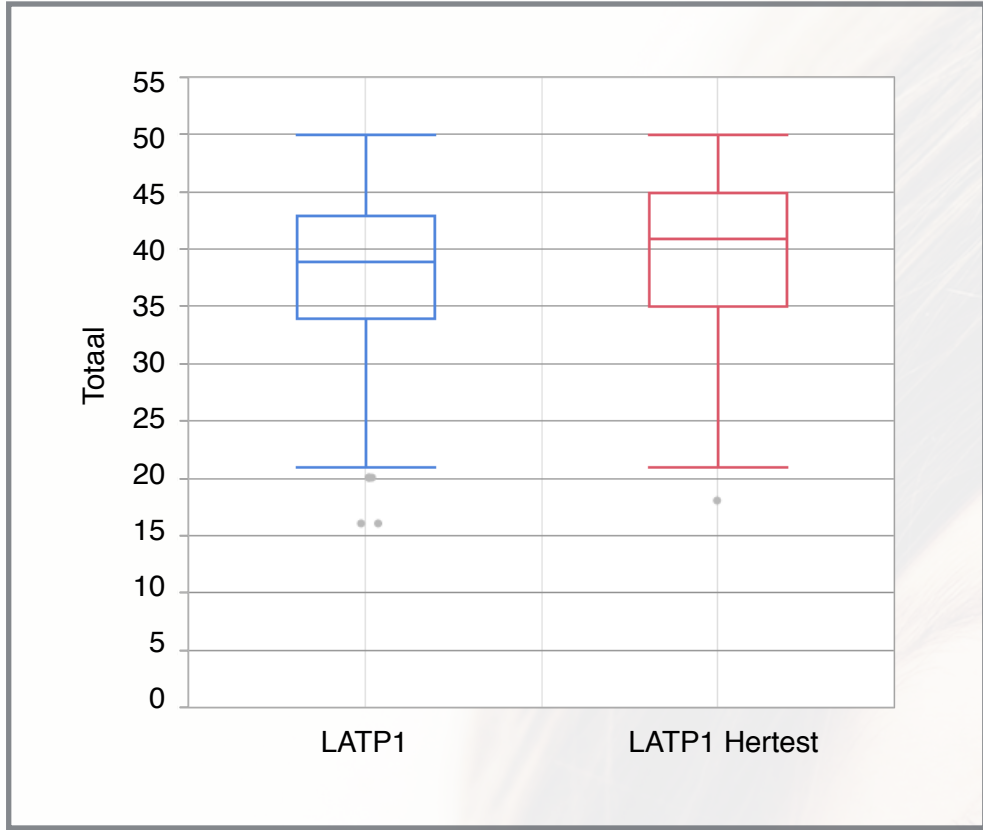
Item- en factoranalyse

		variantie na orthogonale rotatie	
component	dimensie	% van de variantie	cumulatief %
1	leesplezier	15.784	15.784
2	moeilijkheden	9.304	25.088
3	nut en belang	7.208	32.296
4	hardop lezen	6.958	39.254
5	zorgen en reacties	6.443	45.697
6	graag veel lezen	5.444	51.141
7	aangetrokken	4.946	56.087
8	stillezen	4.936	61.023

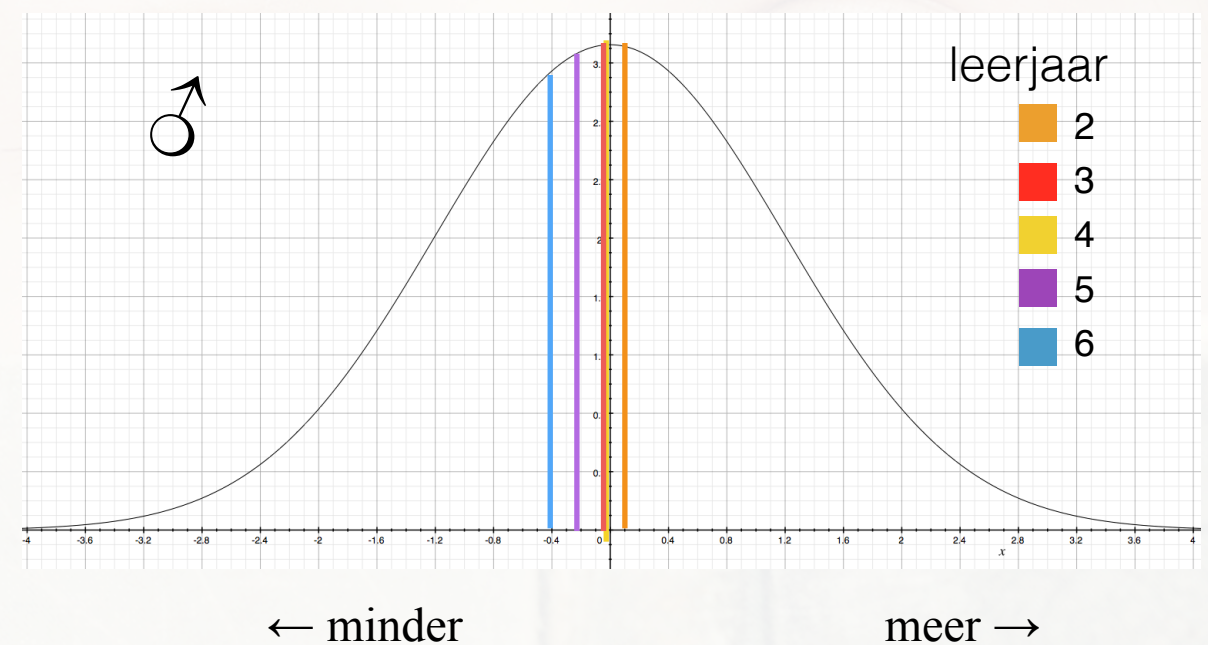
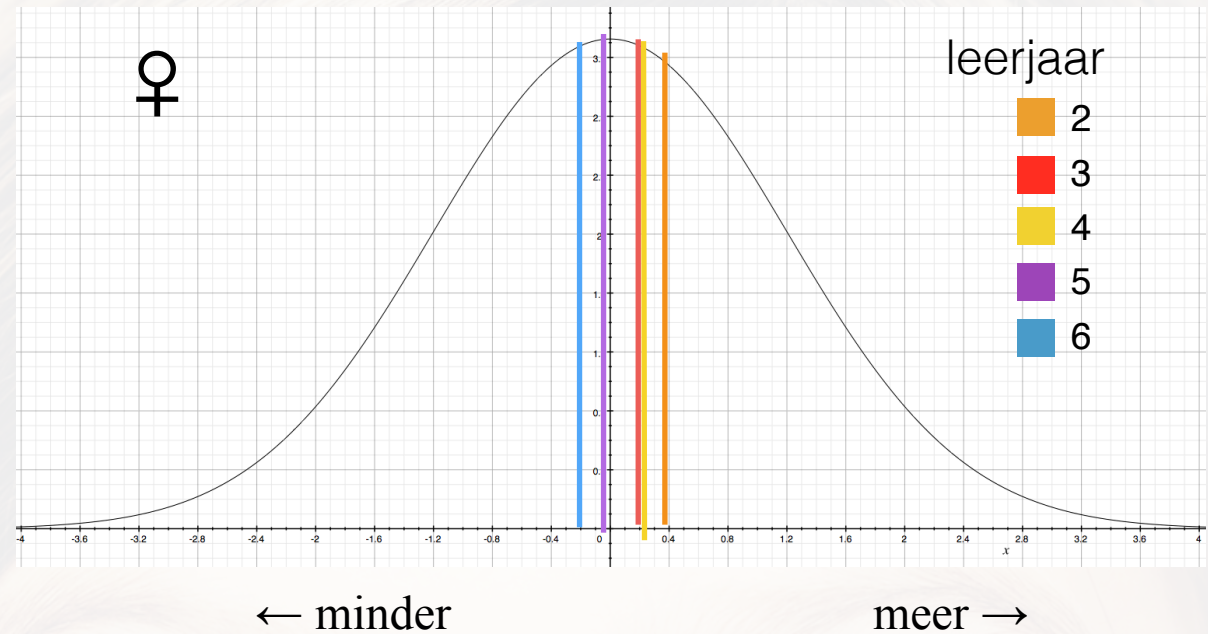
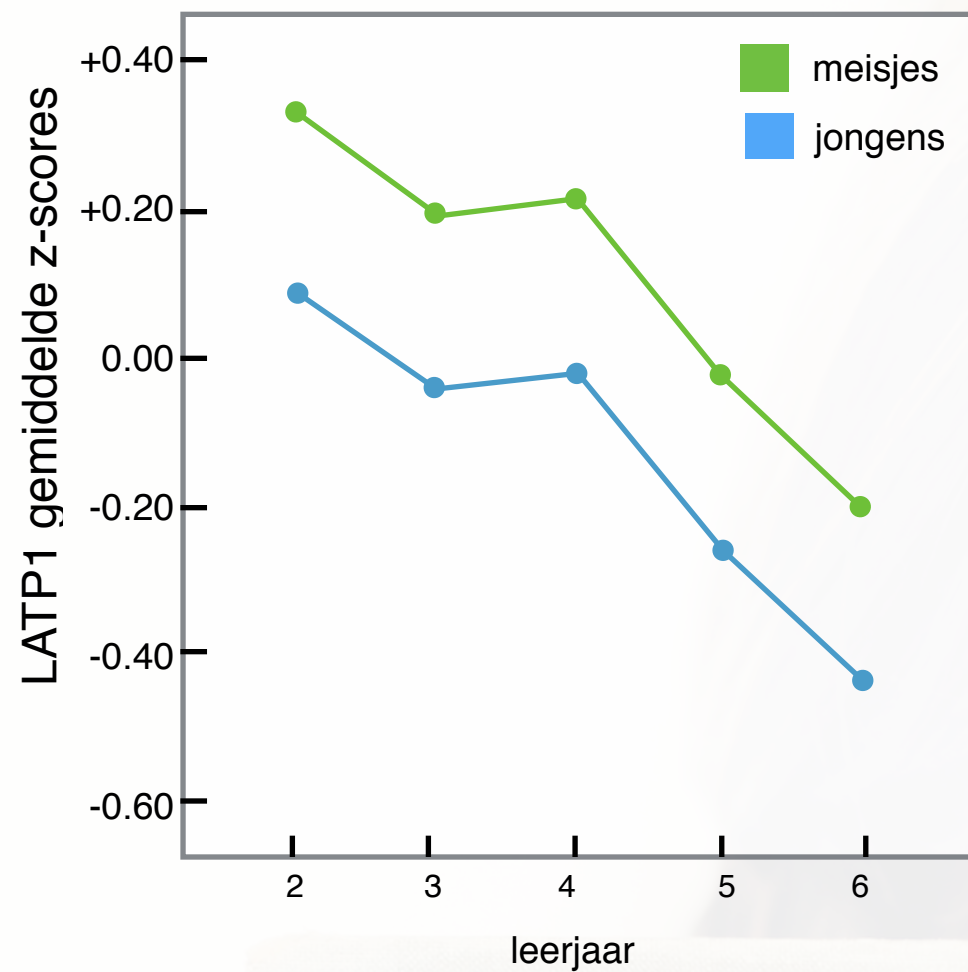
- Robuuste meting

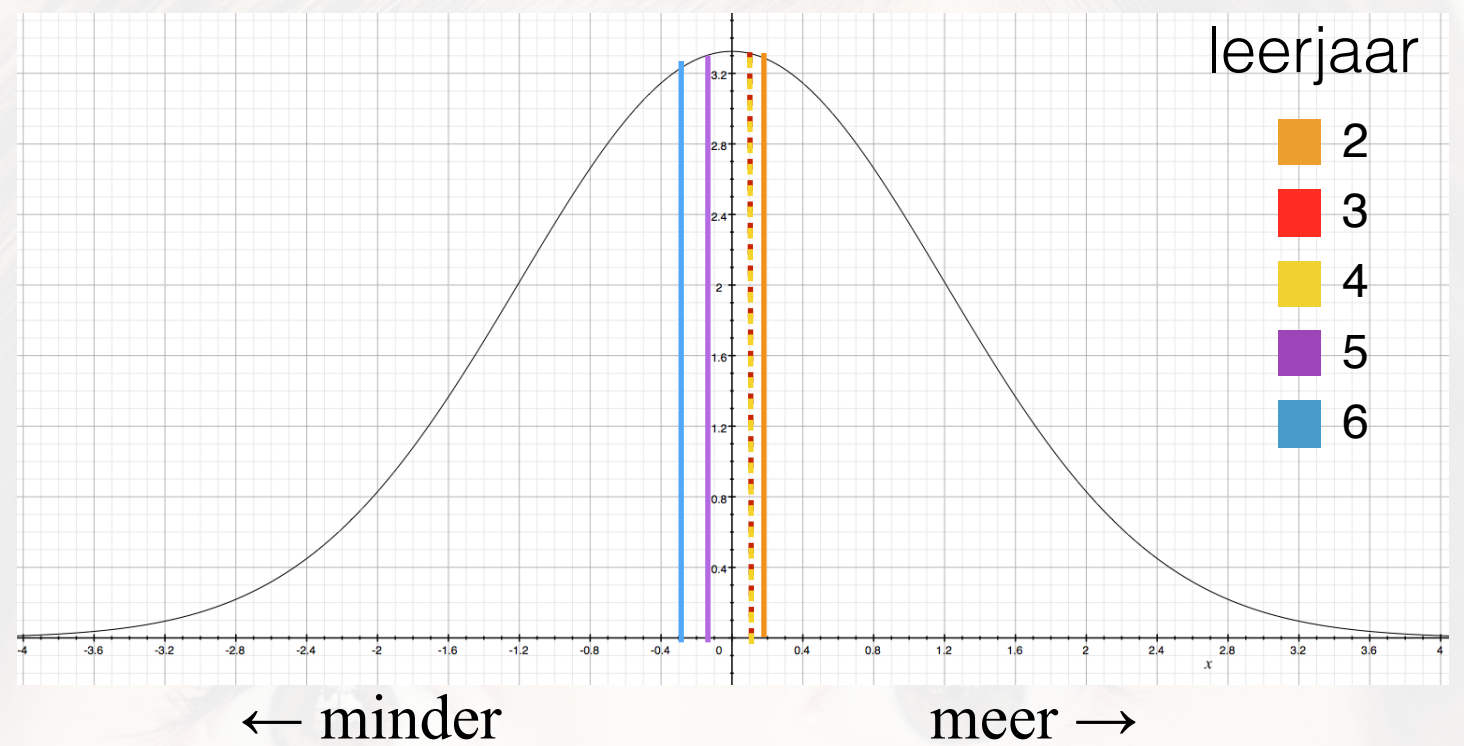
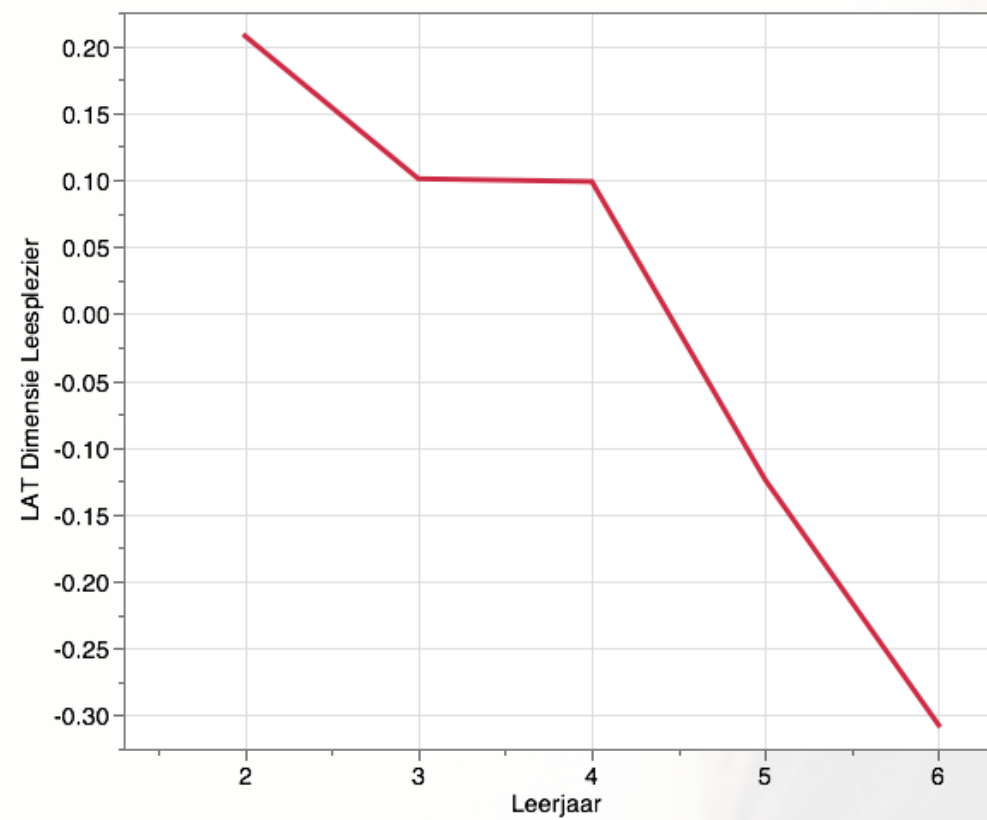

Evolutie tussen 2de en 6de leerjaar

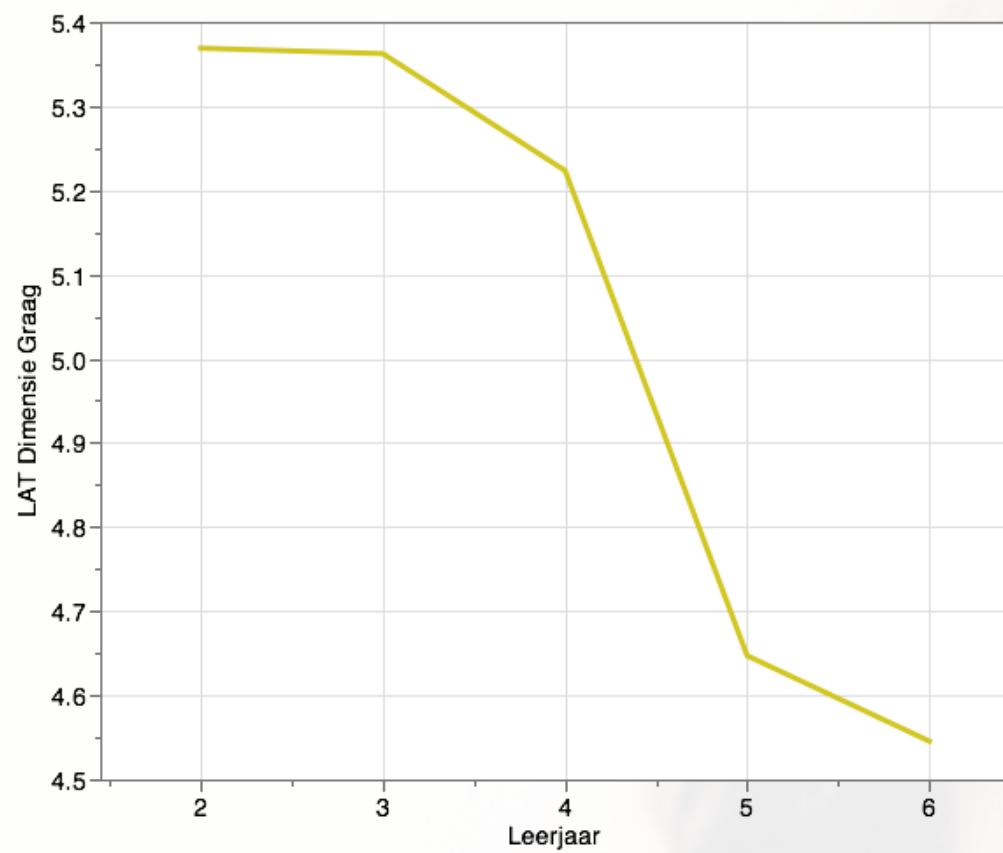

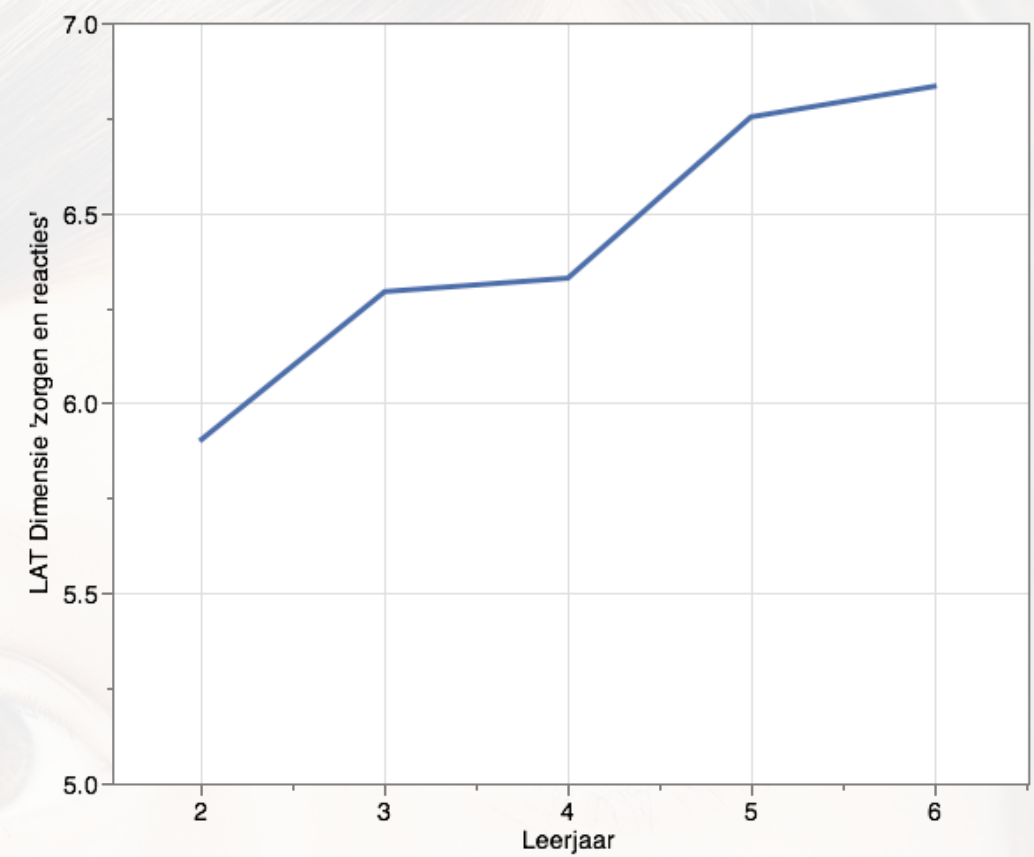
LAT dimensie 'plezier'

LAT dimensie 'graag'

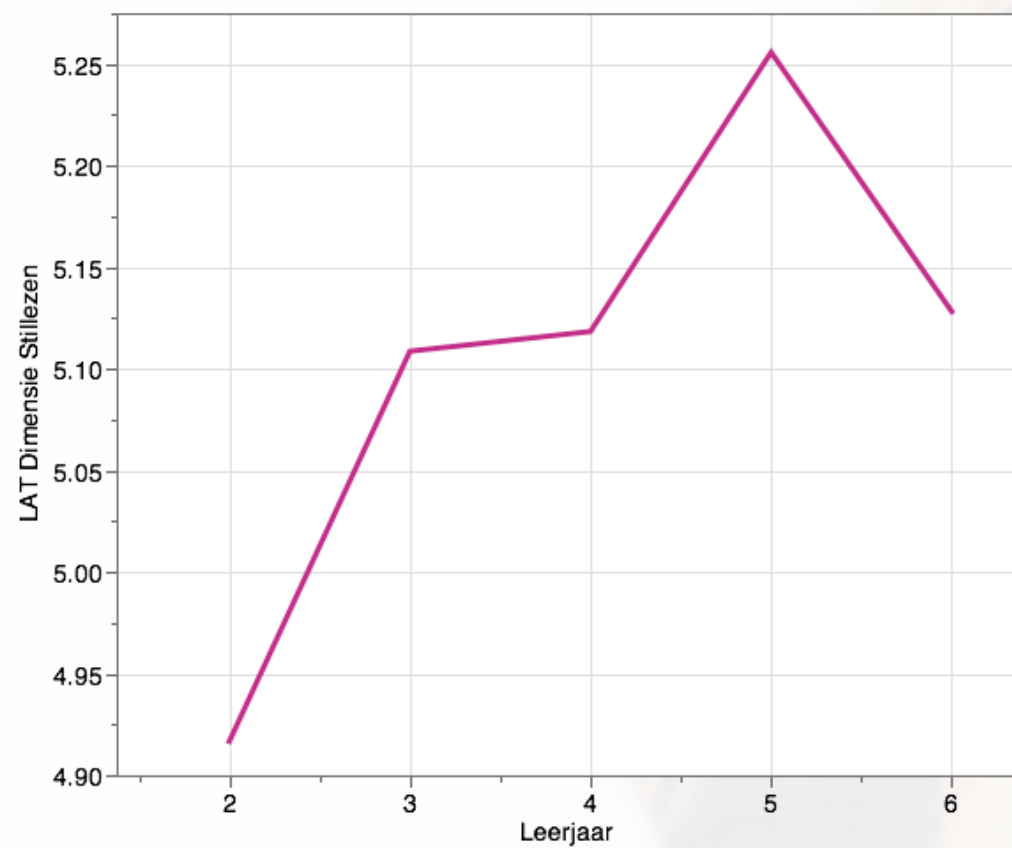

LAT dimensie 'zorgen en reacties'

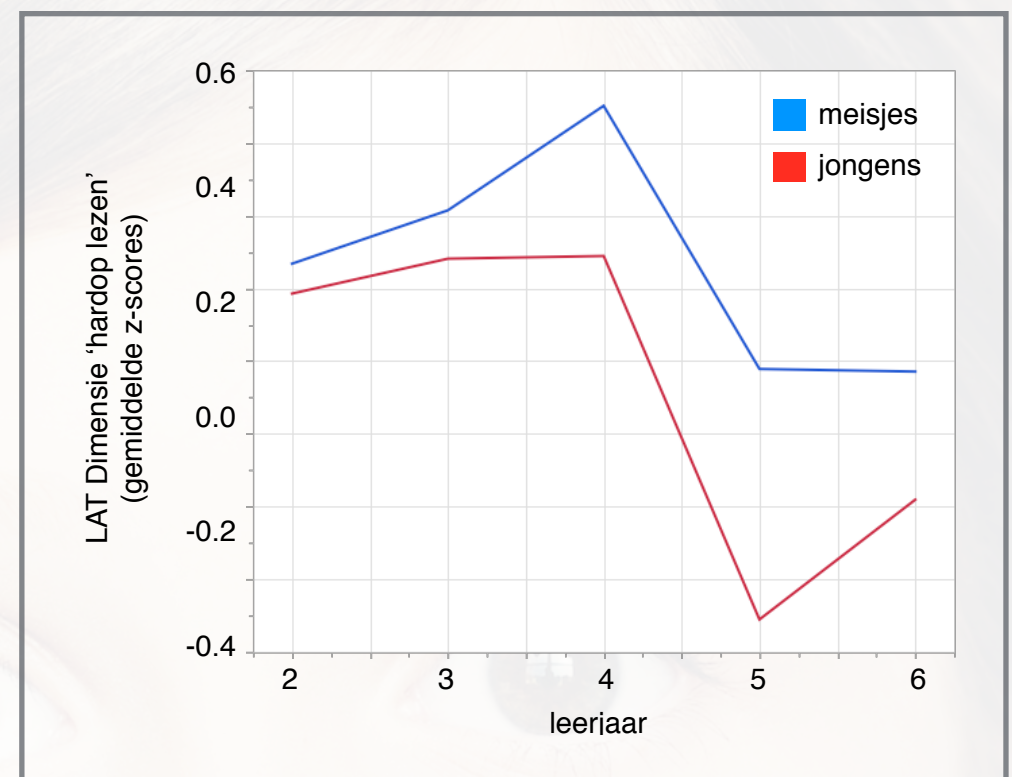

LAT dimensie 'stil lezen'

LAT dimensie 'hardop lezen'

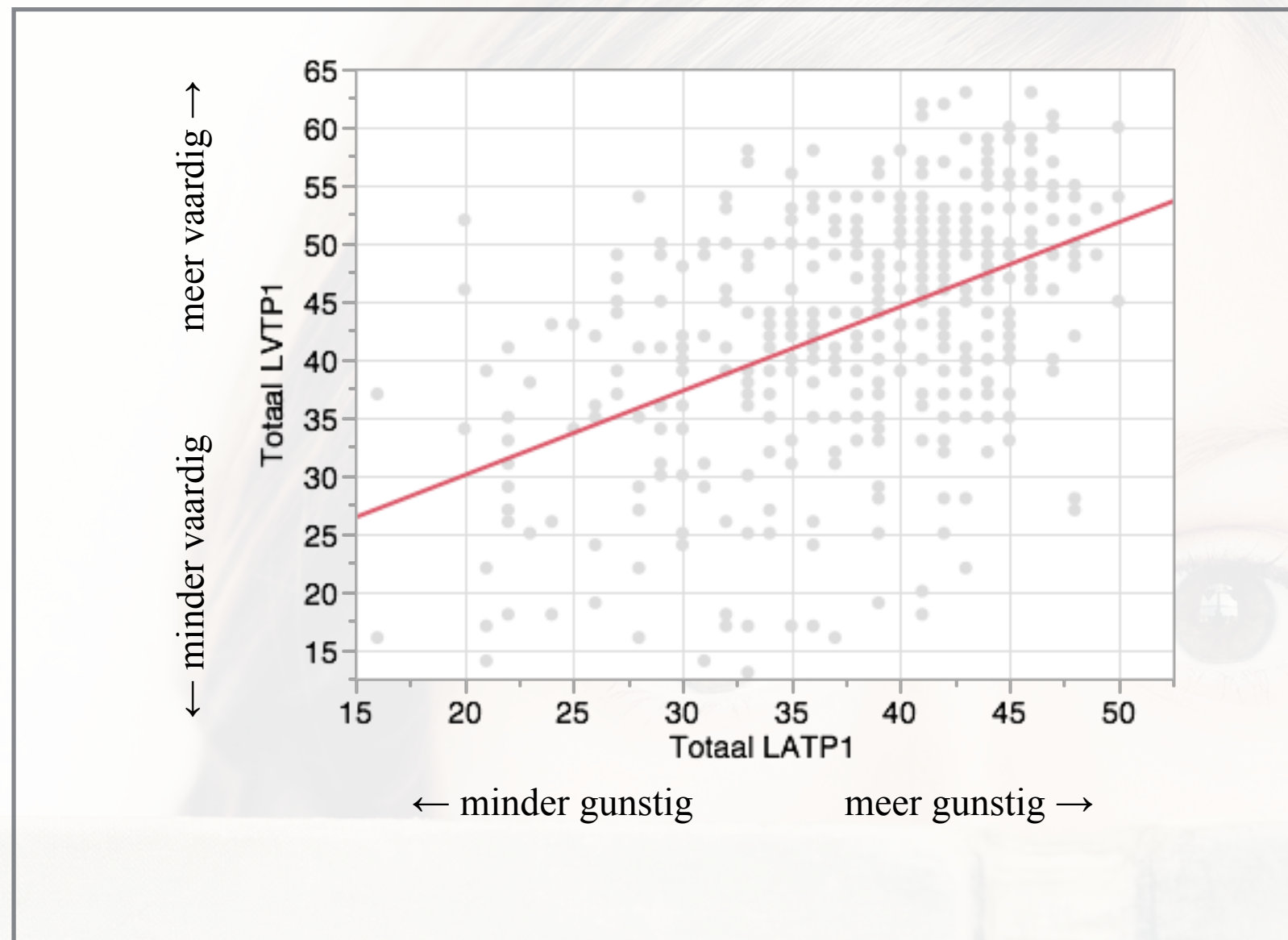

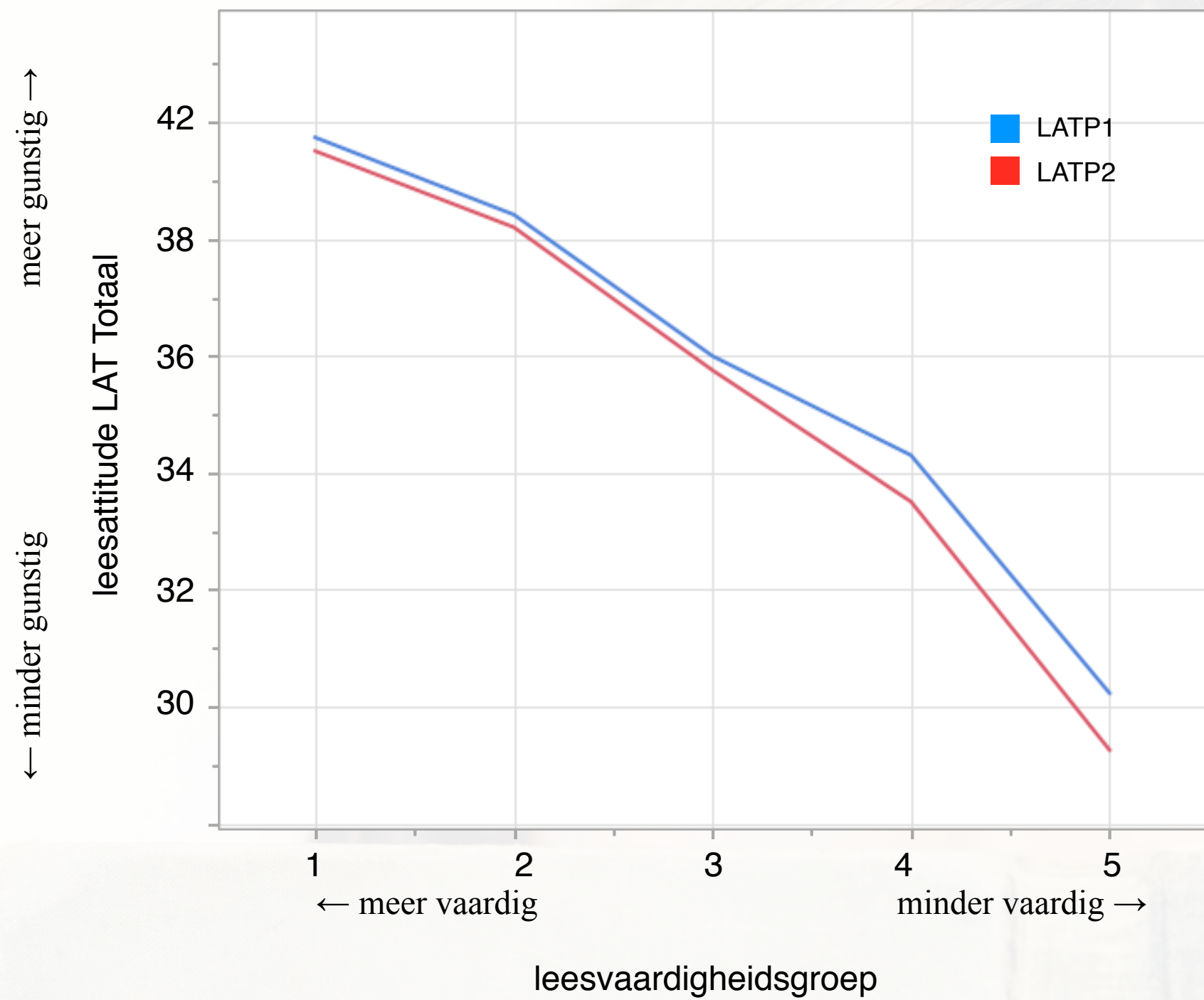
LAT andere dimensies

- Moeilijkheden: licht stijgend
- Nut en belang: dalend (1 uitzondering)
- Aantrekking: stijgend tot 4de leerjaar dan dalend

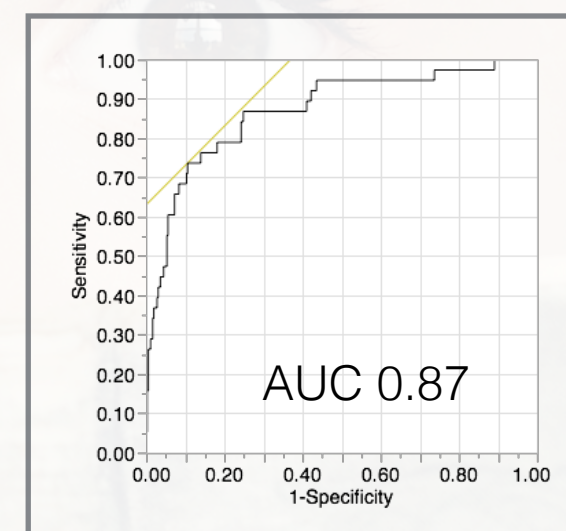
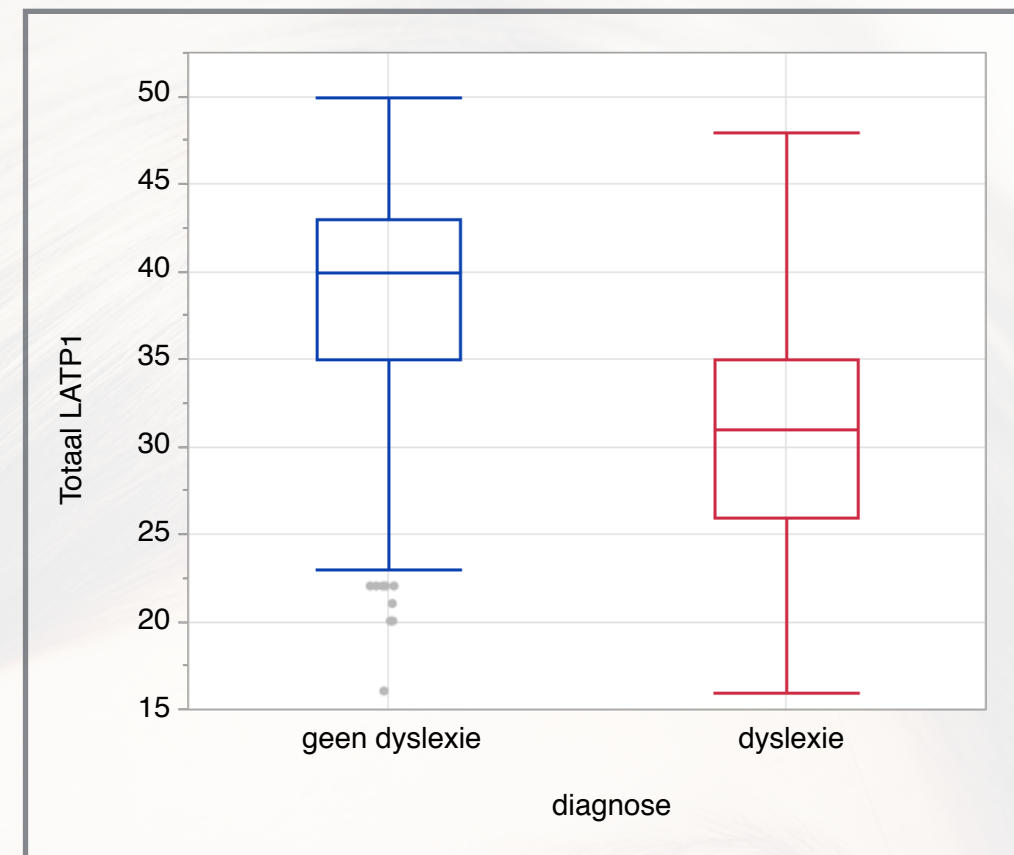
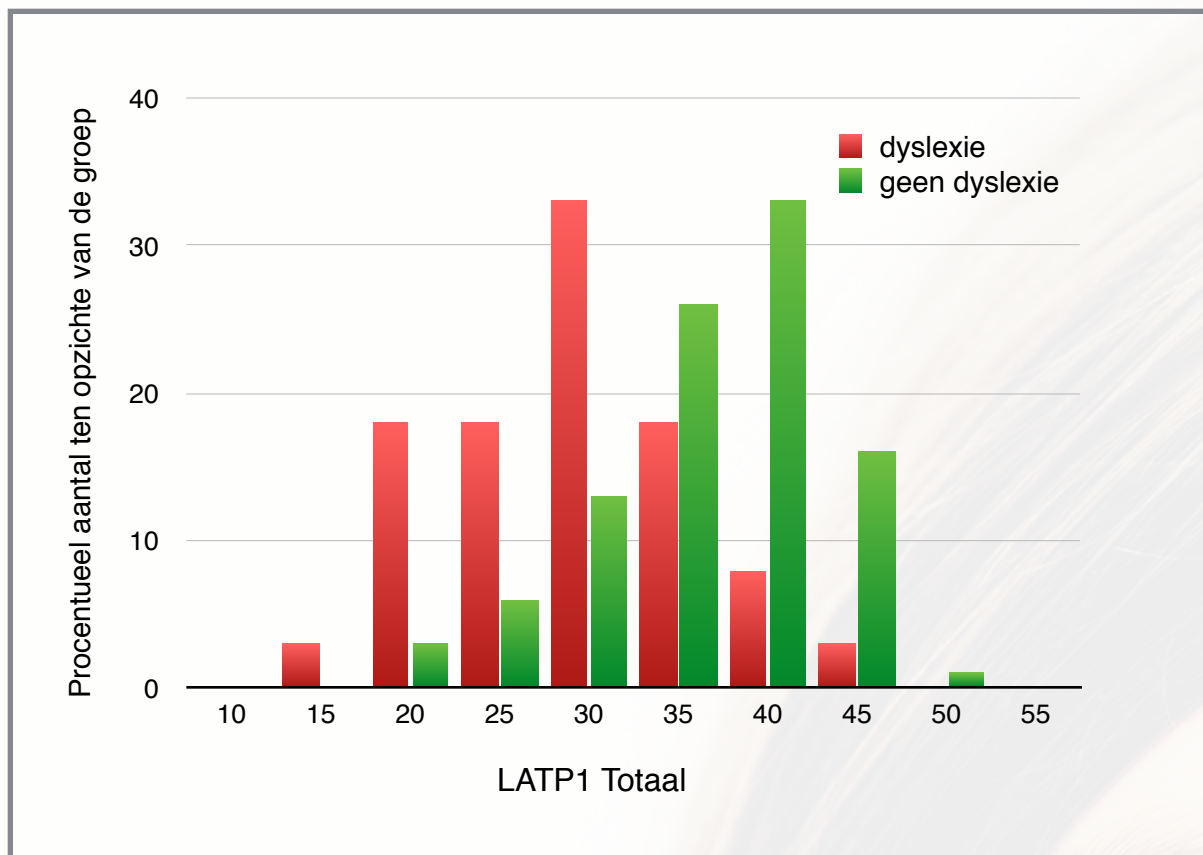

Samenhang met leesvaardigheid

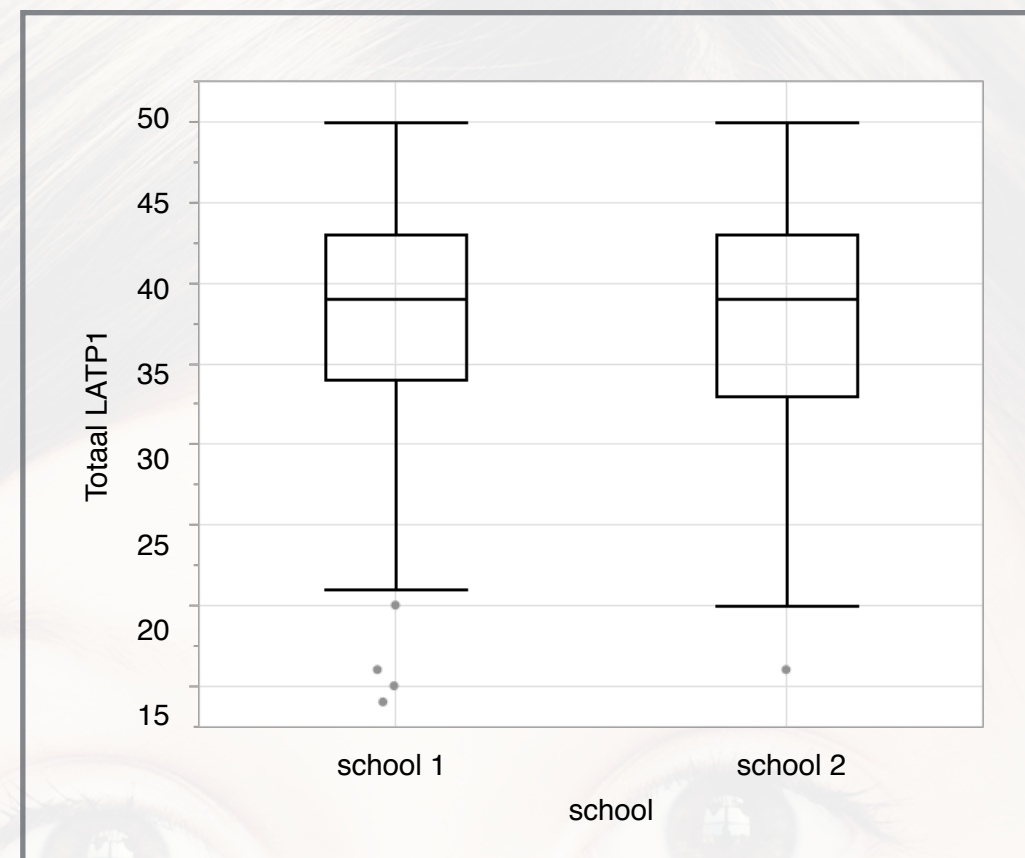
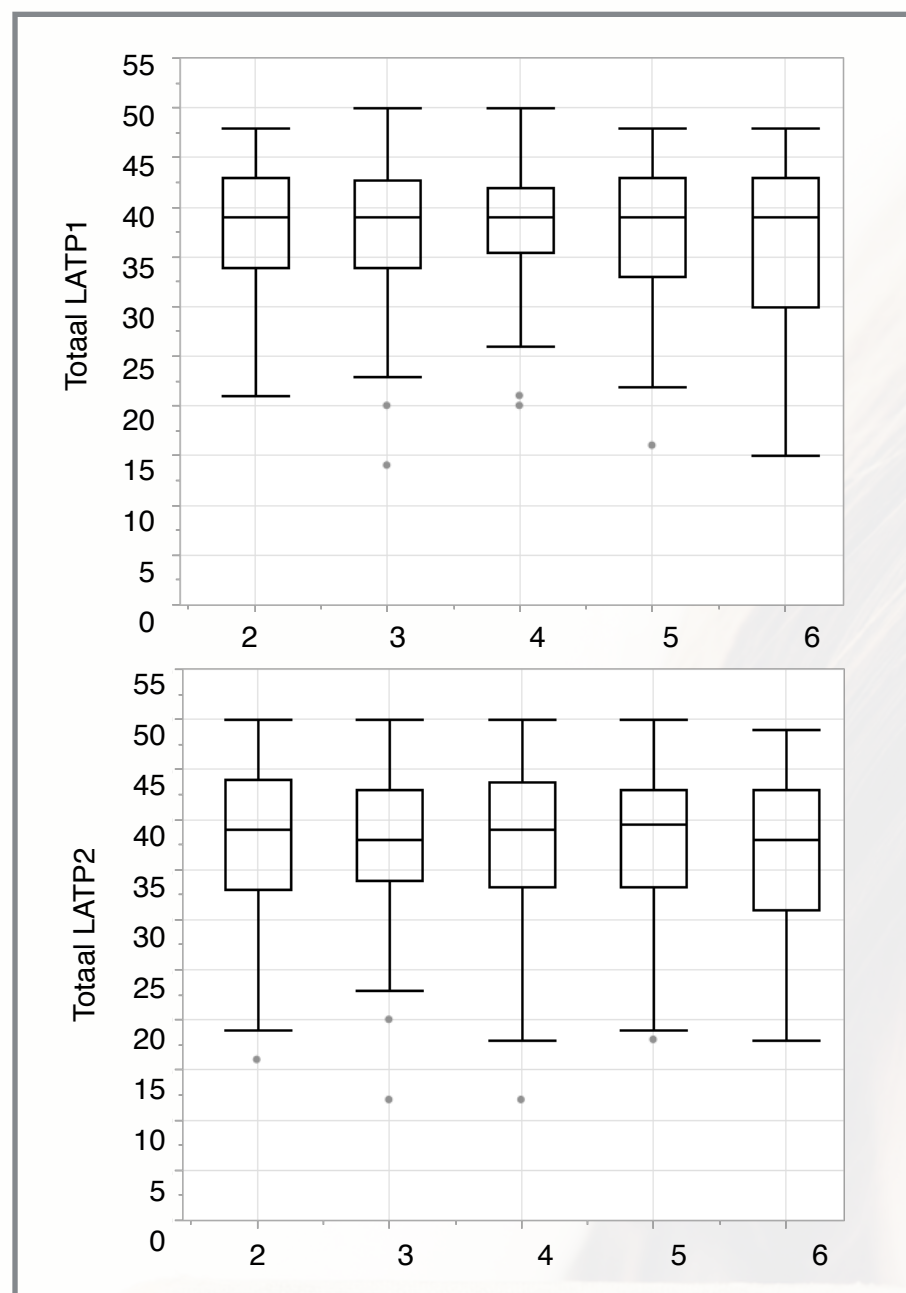

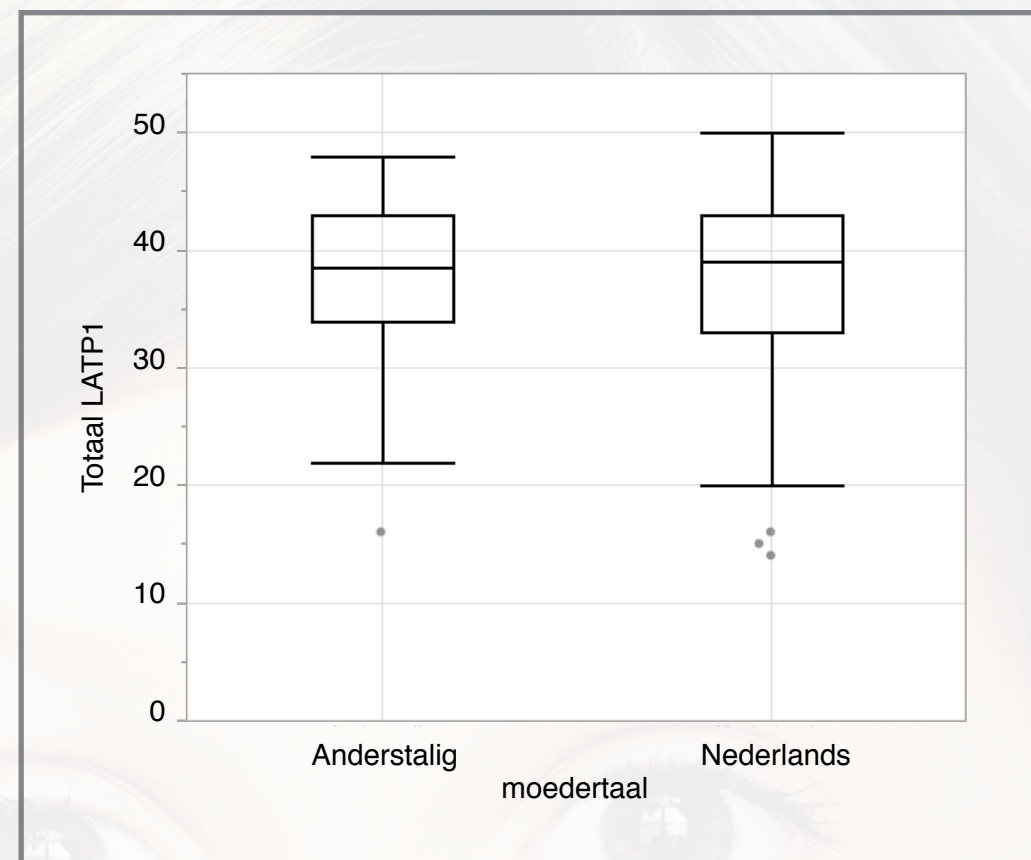
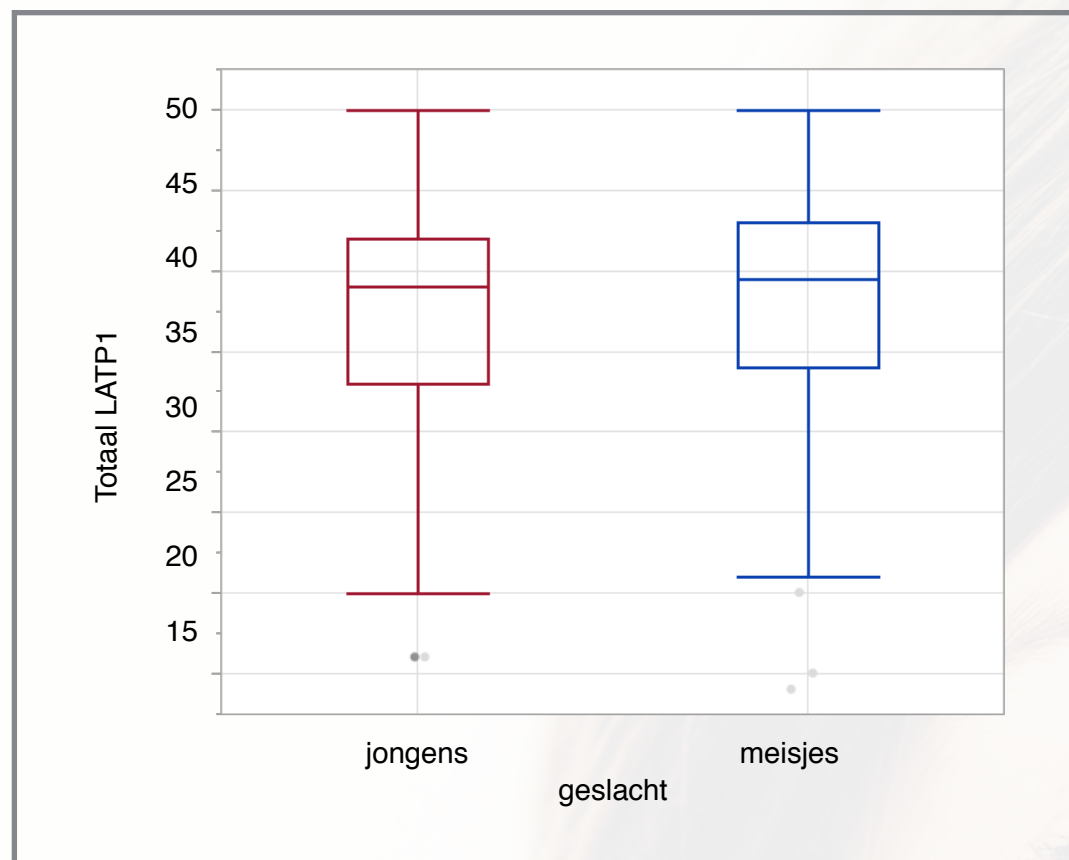

Samenhang met variabelen

- Significante verschillen voor leesattitude enkel met diagnose dyslexie:
  - externe diagnose
  - LVT criterium 30
  - leesvaardigheidsgroepen
- Niet-significante verschillen voor leessattitude:
  - school
  - geslacht
  - moedertaal
  - leerjaar

Besluit